

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЗАПОРІЗЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ**

Білоусова Еліна Сергіївна
(група ГФ-310м)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**ЗАСОБИ ПРОДУКУВАННЯ ДЕМІНУТИВІВ
У МОВІ ПЕРЕКЛАДУ**

Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	03 Гуманітарні науки
Спеціальність	035 Філологія
Спеціалізація	035.041 Германські мови та літератури (переклад включно), основна мова – англійська
Кваліфікація	магістр філології

Науковий керівник –
к.філол.н., доц. Г. А. Лещенко

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

Інститут, факультет ЕГІ, гуманітарний факультет

Кафедра теорії та практики перекладу

Ступінь вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 035 «Філологія»

Освітня програма (спеціалізація) 035.041 «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно))», перша – англійська»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри проф. Приходько А. М.

«_____» грудня 2020 року

З А В Д А Н Н Я
НА ДИПЛОМНИЙ ПРОЕКТ (РОБОТУ) СТУДЕНТА

Білоусової Еліни Сергіївни

1. Тема кваліфікаційної роботи: Засоби продукування демінутивів у мові перекладу.

керівник кваліфікаційної роботи Лещенко Ганна Анатоліївна, к. ф. н., доцент
затверджені наказом закладу вищої освіти від «17» листопада 2021 р. № 450

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи 16 грудня 2021 р.

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи: Аверкова О. В. Перевод уменьшительно-ласкательных суффиксов с русского языка на английский. Беркещук И. С. Деминутивы та аугментаты – выражения украинского менталитета. Дутчак Н. М. Категорія демінутивності у сучасній лінгвістиці: словотвірні-семантичний аспект. Сагач Г. М. Эмоциональные суффиксы имен существительных в современном украинском литературном языке. Руда Н. В. Категорія демінутивності в англійській мові (формально-семантичний аспект). Мовні і концептуальні картини світу.

4. ЗМІСТ розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, що їх належить розробити): проаналізувати особливості зменшувально-пестливої лексики в межах казкового жанру; скласти опис суфіксів для ідентифікації демінутивів у казковому тексті; дослідити всі словотвірні значення демінутивів та виокремити їх комунікативні функції; визначити основні стратегії перекладу, що сприяють адекватній передачі такої лексики мовою перекладу.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): _____

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	прийняв виконане завдання
I	Лещенко Г.А., к. філол. н., доцент		
II	Лещенко Г.А., к. філол. н., доцент		
Нормоконтроль	Підгорна А. Б., к. філол. н., доцент		

7. Дата видачі завдання « 7 » вересня 2021 року.

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів кваліфікаційної роботи	Примітка
1.	Вибір теми кваліфікаційної роботи	вересень 2021	виконано
2.	Розробка завдання на кваліфікаційну роботу	вересень 2021	виконано
3.	Складання календарного плану кваліфікаційної роботи	вересень 2021	виконано
4.	Збирання матеріалу для написання 1 та 2 розділів	вересень – жовтень 2021	виконано
5.	Підготовка розділу 1	жовтень 2021	виконано
6.	Підготовка розділу 2	листопад 2021	виконано
7.	Підготовка вступу	листопад 2021	виконано
8.	Написання вступу і загальних висновків роботи	листопад – грудень 2021	виконано
9.	Оформлення кваліфікаційної роботи	грудень 2021	виконано
10.	Нормоконтроль	1-10 грудня 2021	виконано
11.	Рецензування кваліфікаційної роботи	10-12 грудня 2021	виконано
12.	Захист кваліфікаційної роботи	22 грудня 2021	виконано

Студент(ка)

Білоусова Е. С.

Керівник кваліфікаційної роботи

Лещенко Г.А.

ЗМІСТ

Завдання на роботу

Реферат

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1. ФУНКЦІОНАЛЬНІ МОДЕЛІ ТВОРЕННЯ ДЕМІНУТИВІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ.....	11
1.1. Синтетична модель творення демінутивів в українській мові	11
1.2. Аналітична модель творення демінутивів в українській мові	19
1.3. Створення демінутивів зі зменшено-пестливим значенням в англійській мові	24
1.4. Категорії демінутивності в українській та англійській мовах у порівняльному аспекті	30
1.5. Методологія аналізу демінутивів в англійських та україномовних казках	39
РОЗДІЛ 2. ПЕРЕКЛАД СЛІВ ЗІ ЗМЕНШУВАЛЬНО-ПЕСТЛИВИМ ЗНАЧЕННЯМ	42
2.1. Особливості перекладу художньої літератури	42
2.2. Особливості перекладу казок	45
2.3. Особливості перекладу слів зі зменшувально-пестливим значенням на основі українських казок	52
2.3.1. Слова з суфіксами	54
2.3.2. Додавання слова	55
2.3.3. Використання лексем little, tiny, small, dear	57
2.3.4. Компенсація втрати емоційно маркованих слів у тексті перекладу	59
2.3.5. Нейтральний відповідник	63
2.3.6. Вторинна номінація при перекладі власних імен	67

ВИСНОВКИ	71
SUMMARY	74
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	77
ДОДАТКИ	86
Додаток А. Глосарій демінутивів з перекладом на матеріалі дослідження	86
Додаток Б. Тези доповіді	91

РЕФЕРАТ

КР: 95 с., 1 рис., 2 додатки, 100 джерел.

Об'єкт дослідження – слова зі зменшувально-пестливим значенням.

Мета роботи – визначення способів передачі демінутивів в казках мовою перекладу.

Методи дослідження – метод суцільної вибірки, метод лінгвістичного аналізу, метод зіставного аналізу, метод перекладацького аналізу.

У першому розділі кваліфікаційної роботи викладені теоретичні основи визначення поняття «демінутивів», ідентифіковано способи творення зменшувально-пестливої лексики, а також наведено методологію аналізу демінутивів. В другому розділі аналізується переклад слів зі зменшувально-пестливим значенням, визначаються особливості перекладу англословних казок та досліджуються особливості перекладу лексем зі зменшувально-пестливим значенням в англійській та українській мовах.

ДЕМІНУТИВ, ЛІНГВОПРАГМАТИКА, ТЕКСТ, СЕМАНТИКА, ТЕКСТУАЛІЗАЦІЯ, ЕКСПРЕСИВНІСТЬ, ДЕРИВАТИ, ДЕМІНУТИВНІСТЬ.

ВСТУП

Дитяча література закладає основи для розвитку та засвоєння мови дитиною, а також заохочує їх активну уяву. Якісна дитяча література необхідна батькам та вчителям для виховування у юних читачів розуміння та любові до читання. Література доступна для дітей є різноманітною за тематикою та складністю. Безперечно, дитячі літературні твори відрізняються від творів для дорослих. Дитяча література дуже емоційна, спрямована на формування позитивного уявлення про світ у дітей. У зв'язку з цим мова дитячої літератури має свої особливості, наприклад, використання демінутивів, тобто слів, або форми слів, що передають суб'єктивно-оціночне значення. Демінутив – похідний іменник або прикметник зі значенням зменшуваності, що має додатковий експресивно-емоційний відтінок значення пестливості, співчуття, розчулення або, навпаки, зневажливості, зневаги [Руда 2014, с. 258].

У художньому мовленні емоційно забарвлені слова допомагають автору створити яскраві образи, сфокусувати увагу на важливих деталях, або просто передати своє ставлення до героя. У деяких випадках експресивна лексика використовується як показник епохи або свідчить про соціальний статус мовців. Вживання демінутивів в дитячій літературі є досить частотним, вони використовуються з різними цілями: для характеристики предметів та явищ, для вираження експресивної оцінки, для пом'якшення негативності висловлювань та для надання мові невимушеності.

До теперішнього часу питання про суб'єктивно-оціночні суфікси, їх належність до словотвору чи словозміни вирішується неоднозначно. Категорію демінутивності вивчали Ю. Апресян, І. Беркешук, В. Виноградов, Д. Гринберг, Н. Дутчак, С. Лескина О. Мешков, Н. Руда та інші [Апресян 1995; Беркешук 2016; Виноградов 1986; Гринберг 1963; Дутчак 2009; Лескина 2015; Мешков 1976; Руда 2014]. В їхніх працях розкрито певні аспекти творення та встановлено семантичні особливості функціонування

демінутивів; доведено, що зменшувальні форми містять інформацію насамперед про емоції мовців, яка підтверджується численними граматичними формами слів. Сучасні теоретичні праці, які безпосередньо стосуються демінутивного словотворення (О. Ситенко, О. Федоренко та ін.), обґрунтовують думку, що демінутивна лексика не тільки віддзеркалює певний погляд на денотат, а й формує систему знань, яка відображає мовну картину світу; висвітлює взаємозв'язок мови, культури та мислення [Ситенко 2011; Ситенко 2009; Федоренко 2006]. Лінгвістичний аналіз даної проблематики висвітлено у роботах зарубіжних мовознавців (W. Dressler, A. Gooch, D. Jurafsky, K. Schneider) та є значно ширшим [Dressler 2001; Gooch 1967; Jurafsky 1993; Schneider 2003].

Актуальність роботи зумовлена об'єктивними факторами, а саме тим, що останнім часом у зв'язку з підвищенням ролі художніх текстів у житті суспільства виникла необхідність в адекватному дослідженні особливостей емоційно-забарвленого тексту. Зокрема, виникла потреба у здійсненні комплексного аналізу структури демінутивів та їхніх функціональних диференційних ознак в англійській та українській мовах. Безперечний інтерес представляє дослідження значення та функціонування суфіксів суб'єктивної оцінки.

Незважаючи на свою актуальність, проблема експресивної та емоційно забарвленої лексики та емоційно маркованих явищ, що наповнюють казки, недостатньо висвітлена в новітніх дослідженнях перекладознавства. Казковий жанр відрізняється своєрідністю композиції, образністю, специфічним лексико-граматичним та стилістичним оформленням тексту, відображенням народної мудрості, особлива роль відведена виражальним засобам реалізації глибинного змісту задуму автора, його усвідомлення читачами.

Зв'язок роботи з науковими темами. Кваліфікаційну роботу виконано в межах ініціативної наукової теми кафедри теорії та практики перекладу Національного університету «Запорізька політехніка» № 61121

«Когнітивно-дискурсивна організація текстового простору міжкультурної (крескультурної) комунікації». Тема роботи затверджена наказом ректора № 450 від 17.11.2021 р.

Об'єктом дослідження є лексеми зі зменшувально-пестливим значенням.

Предметом дослідження є засоби продукування таких демінутивів мовою перекладу.

Метою дослідження є визначення способів передачі демінутивів в казках мовою перекладу.

Реалізація поставленої мети передбачала розв'язання таких **завдань**:

- проаналізувати особливості зменшувально-пестливої лексики в межах казкового жанру;
- скласти опис суфіксів для ідентифікації демінутивів у казковому тексті;
- дослідити всі словотвірні значення демінутивів та виокремити їх комунікативні функції;
- визначити основні стратегії перекладу, що сприяють адекватній передачі такої лексики мовою перекладу.

У процесі роботи були використані такі **методи дослідження**: *метод суцільної вибірки* (при доборі матеріалу для роботи), *метод лінгвістичного аналізу* (для виокремлення емоційно-забарвлених лексем в текстах казок та визначення їх основних структурних і семантичних особливостей), *метод зіставного аналізу* (для встановлення спільних рис та розбіжностей, що існують між англійською та українською мовами в межах категорії демінутивності), *метод перекладацького аналізу* (для окреслення прийомів перекладу та перекладацьких трансформацій, що дозволяють ідентифікувати англомовні та україномовні демінутиви в казках).

Матеріалом дослідження слугували казки: «Три мисливці»; «Цап та баран»; «Диво Кам'яної гори»; «Про бідного парубка і царівну»; «Яйце-райце»; «Котик і півник»; «Івасик-Телесик»; «Лесичка-сестричка і вовк-

панібрат»; «Аліса в країні чудес»; «Вінні-Пух і Всі-Всі-Всі» та їх переклади на англійську мову (І. Діденко, І. Железнова, М. Скрипник).

Теоретичне значення роботи зумовлене необхідністю визначення поняття демінутива; спробі розглянути способи творення емоційно-забарвленої лексики в казках та визначення структурних та семантичних особливостей репрезентації англомовних та україномовних демінутивів.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його аналітичні спостереження і висновки можуть бути ілюстративним матеріалом на заняттях з лексикології, перекладознавства, граматики та ін. та в можливості застосування отриманих результатів в комплексному аналізі структури демінутивності та їхніх функціональних диференційних ознак в англійській та українській мовах.

Наукова новизна роботи полягає у дослідженні структурних, семантичних, функціональних особливостей демінутивів. Дослідження також фокусується на лексико-граматичних та стилістичних особливостях, аналізі перекладу зменшувально-пестливої лексики у казках на англійську мову.

Апробацію результатів роботи здійснено на IX Всеукраїнській науково-практичній інтернет-конференції молодих вчених та здобувачів вищої освіти «Мови та літератури в полікультурному суспільстві» (на базі факультету іноземних мов Маріупольського державного університету, 10 листопада). За результатами конференцій було опубліковано тези доповіді за темою *«Особливості перекладу емоційно забарвлених слів з зменшувально-пестливими суфіксами на матеріалі англійських казок»* [Білоусова 2021].

Структуру кваліфікаційної роботи зумовлено науковою логікою дослідження, його метою та поставленими завданнями. Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (загалом 100 найменувань), а також двох додатків. Загальний обсяг роботи – 95 с.

РОЗДІЛ 1

ФУНКЦІОНАЛЬНІ МОДЕЛІ ТВОРЕННЯ ДЕМІНУТИВІВ В УКРАЇНСЬКІЙ ТА АНГЛІЙСЬКІЙ МОВАХ

1.1. Синтетична модель творення демінутивів в українській мові

На сучасному етапі розвитку лінгвістичної науки характерним є зосередження уваги дослідників на вивченні мовних засобів та явищ, які пояснюють національно-мовну картину світу, і на дослідженні специфіки їх відтворюваності. Таке вивчення етномовних особливостей не може відбуватися без урахування ролі універсального компоненту в структурах кожної з мов, тобто загальних закономірностей, які репрезентують фундаментальні характеристики культурного досвіду людства. Адже внаслідок спільності основних законів людського мислення у всіх мовах існують, так би мовити, універсальні категорії. Однією з них є категорія демінутивності, основним завданням якої є позначення поняття зменшуваності, виконуючи також функцію вираження оцінно-емоційного ставлення до об'єктів дійсності чи явищ.

Розглянемо деякі вчення дослідників-лінгвістів щодо функціонування демінутивів в мові. Н. М. Дутчак вважає «демінутивність повинна розглядатись як мовна універсалія, існування якої спричинене передусім прагненням мовців висловити певну оцінку сказаному» [Дутчак 2009, с. 76]. Наприклад, Л. Г. Скалозуб зауважує, що демінутиви найбільш широко функціонують у художньому стилі, де вони передають емоційне та ліричне забарвлення мовленню [Скалозуб 2012, с. 158]. Іншої думки вчений І. С. Беркешук, він стверджує, що «сферами вживання демінутивів, крім художнього, є і епістолярний та публіцистичний стилі» [Беркешук 2016, с. 22].

Л. В. Юрашко зазначає, що для демінутивів характерна різноманітність значень, які залежать від різних факторів: семантичного значення

мотивуючого слова, відставлення мовця до сказаного тощо. Однак кожен зазначений демінутив може мати дві сутності: позитивну (мейоративну) або негативну (пейоративну), які різняться за допомогою зменшувально-пестливих суфіксів в мові [Юрашко 2009, с. 437]. Чітко розподілити за кожним суфіксом ті чи інші потенційні смислові відтінки позитивної чи негативної оцінки буває неможливо, адже реалізація кожного з них, як правило, залежить від значення основи та контексту [Руда 2013, с. 94].

Більшість дослідників оцінно-емоційної лексики вважають, що серед слов'янських мов саме українська є однією з найбагатших систем демінутивних суфіксів. Розглянемо найяскравішу особливість суфіксального творення та семантики демінутивів української мови – явище вторинної демінутивізації (демінутивного ступенювання). Як правило, виділяються перший, другий і третій ступені демінутивізації (хата – хатка / хатина – хатинка – хатиночка), хоча найчастіше зустрічаються утворення першого та другого ступенів (діжа – діжка – діжечка, білий – біленький – білесенький). Зазвичай, прості суфікси (суфікси 1-го ступеня), виражають об'єктивну зменшеність (берізка, морозець, рушничок) – у таких випадках поява емоційної оцінки залежить від контексту.

Опрацьований нами матеріал засвідчує, що суфікси другого та третього ступенів демінутивізації в українській мові переважно спеціалізуються саме на вираженні оцінно-емоційного значення, крім того, нерідко вони можуть надавати яскравої експресивної забарвленості мовленню (руки – рученята – рученятка – рученяточка; «Коли вилізає саме з землі всяка рослиночка, ото мені радість, – любила проказувати вона») [Довженко 1986, с. 431].

Часто виникає плутанина суфіксів другого ступеня демінутивізації зі складними суфіксами, які використовуються, коли основа слова не може приєднувати простий суфікс за певних причин (кофта – кофточка, але не кофтка; ваза – вазочка, але не вазка). Крім того, існує такий важливий фактор появи вторинних демінутивів, як десемантизація – явище, коли семантична структура певного демінутива повністю або частково втрачає свої малості і

відповідної емоційної оцінки, проте за матеріальним вираженням слово співвідноситься з демінутивами. Адже за умов нівеляції значення похідних 1-го ступеня демінутивізації, функцію вказування на об'єктивну зменшеність замінюють суфікси 2-го ступеня (книга – книжка – книжечка; «З полиці миси, миски й мисочки, і зелені, і червоні, і жовті, наче каміння дороге, викрашаються») [Вовчок 1983, с. 259].

На думку Н. В. Рудої «особливістю української мови є те, що порівняно з іншими слов'янськими мовами та для системи її демінутивного словотвору характерне:

- багатство іменникових демінутивних суфіксів (*-ець, -к-, -очк-, -ечк-, -ок, -очок, -ен-*);
- наявність оцінно-емоційних демінутивних похідних у всіх інших повнозначних частинах мови (*прикметника: -еньк-/оньк-, -есеньк-/ісіньк-, -есечк-, -ечк-/ичк-, прислівника: -ечк-/очк-, -еньк-/оньк-, -есеньк-/ісіньк-, займенника: -еньк-, -есеньк-/ісіньк-, числівника: -еньк-, -к-, дієслова: -очк-, -усі, -уні*)» [Руда 2013, с. 94]. Утворення з демінутивними суфіксами представлені навіть у системі вигуків.

Перейдемо до розгляду зменшено-емоційні утворень в українській мові, які функціонують у всіх частинах мови:

- іменники (*клен → кленок, дівчина → дівчинка, зозуля → зозулятко, хлопець → хлопчинка*);
- прикметники (*старий → старенький, теплий → теплесенький, малий → манюсінький*);
- дієслова (*бачити → бачунять, спати → спатки, спатунечки, робити → робитоньки*);
- прислівники (*далеко → далеченько, додому → додомочку, тут → тутеньки*);
- займенники (*увесь → всенький, такий → такенький, сам → самісінький*);
- числівники (*два → двійко, три → троєчко, п'ять → п'ятірко*).

Так як українська є мовою синтетичною, демінутиви в ній утворюються за допомогою афіксації. Найбільше використовуються суфікси. Як засвідчили дослідження частотності вживання суфіксальних демінутивних форм, в українській мові налічується 58 суфіксальних демінутивних морфем [Ситенко 2009, с. 169].

Переважає більшість українських демінутивних суфіксів є поліфункціональними, фриквентативними, продуктивними та градуальними. Демінутивні суфікси української мови характеризуються класністю та категорійністю: міжкласна категорія демінутивності стала в українській мові універсальною, оскільки первісно іменникові та прикметникові суфікси -к, -еньк (-оньк) перенесено в дериваційні системи займенників (*всенький, саменький*), числівників (*двійко, двоєчко*), дієслів (*їстки, спатки, їстоньки, спатоньки*), прислівників (*таменьки, тутеньки, додомоньку*) – модель іменна основа / дієслово / прислівник + демінутивний суфікс [Пристай 2017, с. 214].

Серед демінутивних назв з позитивною оцінкою в українській мові найбільш продуктивними є утворення з суфіксами -ок, -очк(а), -ечк(а), -оньк(а), -еньк(ий), -еньк(о). До середньо-продуктивних відносимо назви осіб/ предметів / явищ із суфіксами -ець, -чик, -очк-(о), -атк-(о), -есечк-, -есеньк-, -ісіньк-, -усеньк-, -усіньк-, -усюненко-, -усюнечк- [Пристай 2017, с. 215].

Що стосується словотвірних типів зменшувальних іменників, то вони різняться між собою саме ступенем продуктивності. Найпродуктивнішим є словотвірний тип на -ок у зменшувальних утвореннях чоловічого роду на позначення пестливості, ласкавості, ніжності, але от в групі іменників – на позначення назв осіб. Він функціонує досить обмежено порівняно із словами на позначення предметів та явищ (*дідок, женишок, баришня*). Дослідники відзначають, що суфікс -ок має меншу експресивність порівняно із синонімічними -ик, -ець. Цим, очевидно пояснюється наявність у сучасній українській мові великої кількості десемантизованих демінутивів даного

словотвірного типу. Проте це стосується в основному слів на позначення предметів та явищ, у той час як назви осіб зберігають значення суб'єктивної оцінки. Інколи суфікс -ок надає лексемам значення трохи зниженого, або так званої фамільярності [Журавльова 1985, с. 61].

Емоційний суфікс -к- надає словам відтінків пестливості, ніжності (*дітки, матінко, татко*). Іменники чоловічого роду, в яких виступає цей словотворчий формант, майже завжди мають відтінок прихильності. В основному це зменшено-пестливі назви від власних імен (*Андрійко, Василько, Максимко, Мишко, Сергійко, Сашко*). Інколи він надає назвам забарвлення згрубілості або просторіччя (*Грицько, Данько, Панько, Яшко*). Натомість інтенсивність емоційного забарвлення саме іменників жіночого роду з суфіксом -ка є меншою, що викликано, очевидно, впливом таких утворень, які повністю втратили або втрачають емоційність (*квітка, сторінка*). Повністю втратило відтінок пестливості слова *батько, дядько*. У цьому випадку лексикалізація демінутива пов'язана із виходом з ужитку мотивуючого слова. Іншою причиною втрати дериватом семантики зменшеності й пестливості у мотивуючого слова й деривата може бути розвиток самостійних значень (*жона – жінка*). Демінутиви з суфіксом -к- утворюються переважно від іменників жіночого роду, виражаючи семантику зменшеності (*дівчинка*), пестливості (*бідолашка, внучка, подружка*), поєднання цих значень. В окремих випадках деривати із формантом -к- можуть передавати значення зневажливості (*п'яничка, бродяжка*).

Суфікс -ин- в лексемах надає назвам осіб відтінок співчуття, симпатії, прихильності, які супроводжуються й частково вираженим значенням об'єктивного зменшення обсягу, розміру та значенням одиничності (*хлопчина*). В іменниках жіночого роду суфікс -ин- виражає відтінок здрібнілості не дуже відчутно (*дівчина*), зате похідні від нього суфікси -инк- та -иночк- мають виразне значення здрібнілості з відтінком пестливості (*дівчинка, дівчиночка, хлопчинка, хлопчиночка*) [Полюга 1983, с. 51].

Назви осіб, які виступають у ролі іменників словотвірного типу з суфіксом -ик мають спільне значення оцінки, розрізняються за семантичними відтінками пестливості (*женчик, коханчик, малярик*), зменшено-пестливості (*вівчарик, дударик, косарик, лейтенантик*), зменшено-зневажливості (*інтелігентик, купчик, музикантик, франтик*). Проте найчастіше лексеми із суфіксом -ик вживаються з відтінком пестливості, ніжності, симпатії. І зовсім рідко, лише в певних мовленнєвих контекстах, іменники цього словотворчого типу набувають відтінку доброзичливої іронії.

Суфікси -очк-, -ечк- надають іменникам ніжних, позитивних відтінків. Ці форманти створюють загальний емоційний колорит пестливості в мові, слова з ними часто зустрічаються у фольклорі та народній творчості.

Аломорфи -ечк- й -еч- виступають після шиплячих букв та винятком «н», «л», «ц», «с», що чергуються з парними м'якими (*бабуся – бабусечка, донька – донечка*). До демінутивів на -очк-, -ечк- можливі словотвірні синоніми з формантами -оньк-, -еньк- (*бабусечка – бабусенька, дитиночка – дитинонька*) [Журавльова 1985, с. 62].

Суфікси -ус-, -ун- в лексемах типу *Ганнуся, бабуня, матуся*, надаючи іменникам відтінків пестливості, ніжності, ускладнюються супровідним відтінком інтимної сердечності, щирості.

Суфікси -усеньк-, -унечк-, -усечк- є ускладненими варіантами попередніх суфіксів. Їм властива особливо яскрава емоція ніжності, пестливості.

Аналіз тематичних оцінних груп осіб ідентифікував найбільш численну групу на позначення людей за їх родинними стосунками. Крім того, саме в цій групі спостерігається найбільша кількість словотвірних синонімів: *батенько, батечко, бабуня, бабусенька, бабця, бабусечка, бабуся, братик, братунь, дідусь, дідусенько, донечка, доненька, матінка, матіночка, матуся, матусенька, мамонька, мамочка, мамуня, ненька, сестриця, сестричка, сестриченька, сеструня, синок, синочок, таточко, татунь, татусь, татусенько, татко*.

Ю. Апресян виділяє такі значення демінутивних суфіксів: власне зменшувальне значення і вказівка на позитивні емоції [Апресян 1995, с. 147]. Як бачимо, переважна кількість власних імен містить зменшувальні або зменшувально-пестливі суфікси (-к, -ик, -ок, -ус, -ен(я)), які надають лексиці позитивного забарвлення.

Кількість українських демінутивних суфіксів (включаючи суфікси прикметників, прислівників, дієслів) перевищує п'ятдесят; ці суфікси актуалізуються в 2930 лексемах української мови, що становить 92 % від усіх лексем з емоційними суфіксами, зафіксованих в 11 томах «Словника української мови» [Сагач 1977, с. 67]; переважна їх більшість – продуктивні (-ець – бур'янець, -к- – кашка, -очк- – дитиночка, -ечк- – комашечка, -иц- – сестриця, -чик – племінчик, -ик – м'ячик, -ичок – ножичок, -ок – внучок, -очок – носочок, -ен- – негрень, -енят- – грошенята, -атк – хлопчатко, -енятк- – зайченятко etc.; -еньк-/оньк- – зелененький, -есеньк-/ісіньк- – дурнесенький, -есечк- – малесечкий, -ечк-/ичк- – невеличкий, -усіньк-/юсіньк- – гарнюсінький, -ун-/юн- – манюній etc.; -ечк-/очк- – зраночку, -еньк-/оньк- – легенько, -есеньк-/ісіньк- – дрібнесенько etc.; -еньк- – всенький, -есеньк-/ісіньк- – кожнісінький; -еньк- – першенький, -к- – тройко etc.; -очк- – їсточки, -усі – спатусі, -уні – спатуні та інші).

Працюючи над аналізом дериватів, ми опрацювали багато українських казок та відібрали з них демінутиви. Дійшли висновку, що найчастіше зустрічаються зменшувально-пестливі слова утворені суфіксальним способом. Їх можна групувати по частинам мови та за суфіксами:

- іменники: -к- (лапки, страховисько, хатка, хвилинка, кущики, зайчики, білочки, лисички, зернинка, волосинка, чортиська, шкірки, собачка, яблуньки, садки, зернятко, кожушинки, підківки, гірка, липка, яблунька, деревинка, забавка, ніжки, ручки, рибка, річка, хижка, хлібинка, торбинка, нивка, кашка, білочка, козенятко, ріпка, мишка, картопелька, шийка, крапелька, дитинка, сметанка, грабельки, спідничка, жабка, гусеничка, травичка, їжачки);

- іменники: -ок (листочок, місток, синочок, вершечок, жучок, млиночок, садочок, ставочок, млинок, шматочок, ставочок, бережечок, панок, поясок, припічок, горішок, мачок, бичок, вовчок, садок, бурячок, глечичок, місточок, дубок, грибочок, табуночок, лужок, голубок, краєчок, пісочок, голосок, чоловічок, будиночок, пиріжечок, лужок);

- іменники: -ик (котик, півник, борщик, хвостик, песик, дзьобик, братик, човник, коник, ключик, горобчик, вовчик, журавлик, лебедик, ведмедик, животик, носик, м'ячик);

- іменники: -очк- (грудочки, мордочка, хвилиночка, курочка, гусочка, квіточка, колисочка, казочка, в'язочка, скрипочка, саночки, кісточка, шапочка);

- іменники: -ц- (віконце, веретенце, крильце, борошенце, тільце, відерце);

- іменники: -ечк- (сонечко, віконечко, гніздечко, качечка, ушечки, овечка, качечка, дочечка);

- іменники: -ичк- (рукавичка, варенички);

- іменники: -еньк- (жменька, серденько, оченьки, ніженьки, пісенька, бабусенько, ніженька, татусенько, лишенько);

- іменники: -ячк- (здоров'ячко, пір'ячко, сміттячко);

- іменники: -ачк- (кулачки);

- прикметники: -ісіньк- (справжнісіньке, голоднісінький, радісінькі, повнісінька); - еньк- (дрібненька, дурненький, м'якенька, новенькі, чорненькі, зелененький, біленька, чистенька, старенький, кривенька, чепурненька, сіренький, тепленька, сліпенькі, коротенький, гладенький, старенька); -сеньк- (м'якесенькі, малесенька);

- прислівники: -ечк- (осьдечки, нищечком, веселечко, трішечки); -есеньк- (хутесенько); -ісіньк- (прямісінько); -еньк- (швиденько, борзенько, стихенька, гарненько, звичайненько, раненько, біленько, низенько);

- займенники: -ісіньк- (самісінькі, ніякісінький); -ечк- (ніскілечки);

- числівники: -к- (двійко, трієчки, четвірко);

- дієслова: -к- (*спатки, вйлизькала, поздоровкався*).

Аналіз аналітичних репрезентаторів категорії демінутивності продемонстрував можливість вербалізації ними як значення реальної малості, так і оціночно-емоційних конотацій в українській мові. Крім того, є кілька власних префіксів, які можуть відтворювати семантику зменшуваності, проте вони малопродуктивні і, як правило, позбавлені оціночно-емоційних та експресивних конотацій (*при-* – *прив'янути*, *по-* – *поблякнути*, *під-* – *підлатати*, *па-* – *паморозь*, *су-* – *сутінь*). В українській мові префіксальний вираз поняття зменшуваності використовується, як правило, в системі іменника.

Для української мови вживання демінутивних суфіксів є досить показовим явищем, яке зумовлене не тільки лінгвістичними особливостями досліджуваної мови, а й зокрема особливостями домінантних рис мовців (емоційність, ніжність та ліризм). Таким чином, пестливість в українській мові передається за допомогою суфіксів; здрібнілість актуалізується завдяки трьом способам: суфіксів (це синтатичний спосіб), сполученням прикметника та іменника, який має здрібнілий суфікс (це синтетично-аналітичний) або іменника без такого типу суфікса (аналітичний). Більш детально розглянемо аналітичний спосіб словотворення у наступному підрозділі нашої розвідки.

1.2. Аналітична модель творення демінутивів в українській мові

Мова має свою категоріальну особливість, складається зі слів, речень, словосполучень. Слова відіграють важливу роль у побудові речень. Розвиток слів у мові буде створювати нові значення або нові терміни зі зменшено-пестливим значенням.

Аналітичні засоби вираження демінутивності не підпали повній морфологічній граматикалізації та виконують роль аналітичної морфеми і

придієслівної синтаксеми; вони можуть вживатися як додатковий чи рідше самостійний експлікатор значення демінутивності.

Аналітичний спосіб репрезентації семантики зменшуваності також спостерігається в українській мові і представлений переважно у вигляді словосполучень прикметника з іменником. В українській мові аналітичний вираз категорії демінутивності використовується:

- 1) з метою наголошення на значення об'єктивної малості (*малі діти – малий клопіт, великі діти – великий клопіт*);
- 2) десемантизований демінутив виступає у словосполученні повністю або частково (*маленька лампадка*);
- 3) іменник не може демінутивізуватися суфіксально внаслідок структурно-фонетичних чи семантичних особливостей (*маленьке життя*);
- 4) іменник може утворювати суфіксальний демінутив, але в такому разі сема трішки нівелюється, а замість неї яскраво проявляються оціночно-емоційні конотації (*маленька людина, людиночка*).

Двокомпонентні словосполучення, що відтворюють значення зменшеності в українській мові утворюються, як правило, за такими моделями:

- 1) недемінутивізований прикметник + недемінутивізований іменник (*«Довго надумувався, не повертався язик на слово, але надумався, прийшов до Корнія, до малої хати»* [Самчук 1991, с. 135];
- 2) демінутивізований прикметник + недемінутивізований іменник (*«Микола: Що вас сюди до нас приводить? Війт: Гм, так собі, маємо до вас маленьку справу»* [Франко 1979; с. 28];
- 3) недемінутивізований прикметник + демінутивізований іменник (*«Се вже тобі не та мала Оксанка, що ти, було, їй робиш веретенця»* [Українка 2008, с. 83];
- 4) демінутивізований прикметник + демінутивізований іменник (*«Старий розправив тремтячою рукою малесенький шматочок паперу і тримав його наче бозна-яку газету»* [Багряний 1991, с. 231];

Згідно з результатами нашого дослідження, категорія демінутивності в аналізованій українській мові є полісемантичною – вона реалізує низку універсальних значень та функцій, а також етномовну семантику та прагматику. Аналіз семантики демінутивних одиниць в українській мові демонструє, що демінутивізація в системі іменника може використовуватися у деяких випадках, таких як:

1) висловлювання об'єктивної зменшуваності конкретних явищ, що відчуються для сприйняття, об'єктів за параметрами висоти, довжини, товщини, глибини, об'єму та вказувати на вікову незрілість (в українській мові);

2) вираження позитивного оціночно-емоційного та / або експресивного значення в лексико-семантичних іменниках для позначення живих істот і конкретних об'єктів, а також для позначення абстрактних, нереальних і неживих об'єктів і явищ матеріального чи духовного світу (в українській мові);

3) вираження негативного оціночно-емоційного та/або експресивного значення у лексико-семантичних групах іменників для позначення живих істот та конкретних об'єктів, а також у галузі абстрактних понять.

В українській мові виділяють семантичні групи демінутивних іменників з оціночно-емоційними семами. Найбільша їх кількість присутня в українській мові в групі для позначення живих істот – людей і тварин, існують демінутиви для позначення неживих чи абстрактних об'єктів, явищ матеріального та духовного світу, які загалом не можуть мати зменшеного розміру, ослабленого прояву тощо (*сметанка, листячко, деньочок, копієчка, молодичка, лейтенантик, україночка, зяченько, янголяточко, волоссячко, синичка, доленька, дівуваннячко, місяченько, царьок, ляшок, п'яничка, людці, інтрижка; дівчинка, бабуся, любимчик, попик*).

В результаті проведеного аналізу лексики україномовних казок було визначено можливість вираження демінутивізованими прикметниками та прислівниками української мови таких значень: 1) ступінь прояву ознаки у на

прямі: зменшення або збільшення; 2) позитивна або негативна оцінка та/або експресія.

Подібна семантична полярність виявляється можливою внаслідок перенесення значення формально ускладненого, а тим самим семантично інтенсифікованого демінутивного суфікса на семантику власне демінутивізованого прикметника чи прислівника.

Особливістю української мови є те, що при вираженні реальної збільшеності або зменшуваності прояву ознаки в семантиці демінутивів-прикметників незмінно присутні оціночно-емоційні та/або експресивні семи (*малий – маленький – малесенький (дуже маленький) – малюсінький (дуже-дуже маленький), гарний – гарненький (достатньо гарний), темний – темненький (темноватий) – темнесенький (дуже темний), м'якесенькі, справжнісіньке, голоднісінький, радісінькі, повнісінька, дрібненька, дурненький, м'якенька, новенькі, чорненькі, зелененький, біленька, чистенька, старенький, кривенька, чепурненька, сіренький, тепленька, сліпенькі, коротенький, гладенький, старенька*).

У семантиці демінутивів-прислівників української мови сема ослаблення/посилення прояву ознаки та семи емоційних оцінок виражаються в нерозривній єдності. Прикладом, який яскраво ілюструє дане поняття є такі слова: *«помаленьку», «добренько», «веселісінько»*.

Демінутивізовані прислівники української мови часто передають експресію, реалізація якої залежить не тільки від контексту, а й від семантики основи та суфікса. Наприклад: *«біленько», «борзенько», «гарненько», «веселечко», «ввесьденечки», «звичайненько», «осьдечки», «низенько», «нищечком», «прямісінько», «раненько», «славнісінько», «стихенька», «трішечки», «хутесенько», «швидесенько», «швиденько»*.

Демінутивізовані дієслівні вживаються виключно з оціночно-емоційним і експресивним значенням у специфічних контекстах, у розмовах з дітьми чи ситуаціях, коли підкреслюється грайливий, іронічний

тон того, хто говорить (*купоньки, спатоньки, їсточки, поздоровкався, спатки*).

Специфічною рисою української мови, згідно з нашими спостереженнями, є здатність до утворення демінутивних похідних від займенників (*аніякісінький, нічогісінько, ніякісінький, ніскілечки, отакенький, самісінькі*), числівників (*двоєчко, двійко, першенький, троєчки, четвірко*) та вигуків (*пробочку!*). Подібні утворення виражають оціночно-емоційне та/або експресивне значення, підкоряючись загальній стильовій тональності мови, і, зазвичай, є авторськими неологізмами.

Отже, найчастіше негативну маркованість мають слова, за допомогою яких мейоративну оцінку несуть лексеми на позначення батьківської любові, людського співчуття, поваги, вдячності та репрезентуючи пестливість. Також демінутиви використовують для зображення прямої мови співрозмовника, для створення ефекту близькості. Крім того, слова зі зменшувальними суфіксами передають розміри предметів, вказуючи на їх категоріальну приналежність. Отже, демінутиви в українській мові найчастіше виконують експресивну функцію, щоб привернути увагу читача до висловлення та увиразнити текст та використання зменшено-пестливих слів сприяє створенню ліричного, емоційного тону мовлення, додаючи до основного значення зменшеності відтінки ніжності, симпатії.

Отже, аналітичний спосіб репрезентації демінутивної семантики представлений у вигляді: прикметниково-іменникових словосполучень з об'єктивною зменшеністю, з десемантизованим демінутивом; з суфіксальним демінутивом; двокомпонентних словосполучень з недемінутивізованим прикметником та недемінутивізованим іменником, з демінутивізованим прикметником та демінутивізованим іменником.

1.3. Створення демінутивів зі зменшено-пестливим значенням в англійській мові

Демінутивність притаманна англійській мові належить до універсально-типологічних явищ, оскільки людина частково диференціює своє ставлення до певної особи, предмета чи явища й висловлює власну емоційно-експресивну оцінку. Категорія демінутивності існує в мові з різними структурними типами і має різні засоби вираження. Водночас, як зазначає О. О. Ситенко, це «системно-мовне явище, оскільки на синтаксичному, лексичному, словотвірному мовних ярусах уже закріпилися певні засоби для її регулярної реалізації» [Ситенко 2009, с. 167].

Сучасні теоретичні праці вчених С. Лескіної, Ю. Слабко, Н. Рудої, О. Ситенко безпосередньо стосуються демінутивного словотворення та визначають, що демінутивна лексика не тільки віддзеркалює певний погляд на денотат, але й формує систему знань, яка відображає мовну картину світу; висвітлює взаємозв'язок мови, культури та мислення [Лескина 2015, с. 15; 33, с. 258; Ситенко 2009, с. 167].

Мова має невичерпні можливості щодо експресивного навантаження своїх елементів на рівні словотвору. Процесам творення демінутивів властиві певні закономірності взаємодії словотворчих морфем, причому вони є актуальними для цієї процедури і визнаються М. В. Кравченко як «лексичними, граматичними, і фонологічними факторами» [Кравченко 1981, с. 172]. Безперечно, не кожна лексема здатна стати базою для творення емоційно-оцінної лексики в англійській мові. Для реалізації категорії демінутивності важливу роль відіграють семантика й частино-мовна приналежність твірної основи.

Як зазначає О. Ситенко, діапазон відтінків категорії демінутивності англійської мови досить широкий – від вказівки на зменшеність розміру, ваги, віку, об'єму, захоплення, співчуття, лагідності до несуттєвості, зневаги, іронії та сарказму [Ситенко 2009, с. 101]. Ці та інші відтінки значень

виявляються у широкому та вузькому контексті, який дозволяє розмежовувати значення зменшеності та емоційності, які часто дуже тісно переплітаються.

Синтетичний спосіб утворення демінутивів в англійській мові є нерозвиненим так, як багато демінутивів є запозиченими з інших мов і лексикалізованими, отримавши окреме стійке значення. Суфікси утворення демінутивів майже не виділяються і не беруть участь у словотворенні демінутивів з іншими словами.

У зв'язку з цим, можна виділити продуктивні та непродуктивні демінутивні суфікси. Непродуктивні англійські демінутивні суфікси (тобто ті, які утворюють обмежену кількість демінутивів і не беруть участь в утворенні нових з іншими словами): *-sy / -sie, -aster, -(e)rel*. Продуктивні англійські демінутивні суфікси (ті, які можуть використовуватися при утворенні нових демінутивів з іншими словами): *-i / -ie / -y, -ling, -let*.

В англійській мові кількість зменшувально-пестливих суфіксів є обмеженою з рядом особливостей вживання. В англійській мові за кожним словом є закріплений свій власний демінутивний суфікс. Зменшувальний суфікс утворює слова із зазначенням малого розміру і одночасно з елементом пестливості, жартівливості або зневажливості: *-kin (lambkin), -let (chicklet), -ling (weakling), -y (daddy), -ie (oldie)* [Арнольд 2002, с. 120].

Проаналізований матеріал англословних казок свідчить про те, що субстантиви англійської мови з суфіксами *-et, -ette, -let, -ling, -y (-ie, -ey)* мають українські лексеми із суфіксами *-к(а), -еньк(а) / -оньк(а), -ок, -ичок / -очок, -ечк, -чик, -ець, -ун(я), -ус(я)*: *elvet, kinglet, frogling, granny, lassie*. Ці суфікси передають спільні семантичні значення:

1) пестливості (у словах на позначення загальних назв осіб та осіб, переважно дорослих, пов'язаних родинними зв'язками): *daddy – татко, татусь; dovie – голубонько, голубчик, любка, любчик; hubby – чоловіченько; mummy – мамуся, ненька;*

2) зменшеності й пестливості (у назвах живих істот): *froggy* – жабонька, *doggie* – собачка, *gosling* – гусенятко, *porkling* – поросятко, *kiddy* – дитинка;

3) зменшеності й презирливості: *lording* – лордик, *kinglet*, *kingling* – царьок, *princelet*, *princeling* – князьок.

Дослідження походження демінутивних суфіксів показало, що в англійській мові певна частина вказаних морфем успадкована, але переважна більшість виникла вже на власне мовному ґрунті. Слід зазначити, що один із найпоширеніших демінутивних суфіксів -к- (і його фонетичні варіанти), що став основою для багатьох похідних суфіксів, є успадкованим від вже існуючих демінутивних морфем -ко-, -к- (-ек-).

Серед твірних основ англійської мови виділяють іменникові та прикметникові, які є опорними точками спілкування. Комунікативна функція власних назв детермінує різноманіття твірних основ із наступною семантикою:

- 1) імена (*Elizabeth* → *Betsy*, *Thomas* → *Tommie*);
- 2) терміни спорідненості (*aunt* → *auntie* – тітонька);
- 3) назви осіб за статтю, віком, зовнішнім виглядом, професією, видом занять, національністю (*maid* → *maiden* – покоївка, *small* → *smallish* – маленький, *waste* → *wastrel* – бродяга);
- 4) найменування предметів побуту (*handkerchief* → *hanky* – платочок, *crown* → *coronet* – маленька корона);
- 5) назви та клички тварин (*cat* → *kitten* – кошеня, *duck* → *duckling* – каченя, *bull* → *bullock* – бичок, *dog* → *doggy* – цуценя).

Процес розвитку й остаточного становлення категорії демінутивності та тенденції використання демінутивних форм (збільшення або занепад їхньої продуктивності, часткове переосмислення) змінювалися в англійській мові. Синонімічні демінутивні суфікси різняться відповідно до стильової приналежності. До англійських суфіксів, що експлікують категорію демінутивності належать: -к/-ock/-uck (*bullock* – бичок), -н/-en/-on (*kitten* –

кошеня), -le (*puddle* – калюжка), -ish (*tallish* – височенький), -s (*Wills*), -sie/-sies/-sy (*tootsie* – любонька), -o (*smoko* – перекур), -er/-ers/-ster (*preggers* – вагітна), -a (*Macca*), -ing (*gosling* – гусенятко).

В наш час афіксальні дериваційні морфеми -y/-ie/-ey, -k/-ock/-uck, -let/-lette, mini-, micro-, under- активно творять похідні розмовного стилю. Суфікс -y/-ie/-ey, є запозиченим та поширюється в демінутивах на зразок *cook* → *cookie* – печиво; *dear* → *dearie* – звертання голубонька, *bird* → *birdie* – пташечка, *white* → *whitey* – образл. білий, *sister* → *sissy* – (про хлопця) дівчисько, слабак. Іменник із суфіксом -ie є у казці «Cinderella» Вільгельма Грімм та Дейзі Фішер: *kittie* – кошеня. Майже кожне слово англійської мови можна перетворити на дитячий лепет, додавши зменшуване -ie: *foot* → *footie* – ніжка, *shirt* → *shirtie* – сорочка [Dressler 2001, с. 45].

До того ж, будь-яке власне ім'я має похідне зменшувальне, оформлене цим суфіксом: *Rebecca* → *Becky*, *Catherine* → *Cathie*. Цей формант утворює й демінутиви від загальних назв із різною семантикою. Наприклад, іменники, що позначають родинні стосунки (*mommy*, *tammy*, *daddy*), тварин (*kitty*), дитячі речі (*bookie*, *buggie*).

Слова із зменшувально-пестливим суфіксом -у можна побачити у багатьох англomовних казках. Наприклад у казці Пола Гелдона «Henny-penny»: *Henny-penny* – курча Хенні-пенні, *Cocky-locky* – півник-золотий гребінець, *Goosey-roosey* – гусеня, *Turkey-lurkey* – індичка. Суфікс -k/-ock/-uck зафіксовано в таких демінутивах, як *bull* → *bullock* – бичок, *hill* → *hillock* – горбок, *pill* → *pillock* – дурник.

Наступний суфікс -let/-lette зустрічається в словах, які позначають предмети невеликого розміру: *brook* → *brooklet* – струмочок, *book* → *booklet* – брошура, книжечка; буклет, *eye* → *eyelet* – вушко, петелька, *goblet* – келих, кубок, *ham* → *hamlet* – селище, сільце, *novel* → *novelette* – повість. Аналізований суфікс також актуалізує сему «молодий, недорослий» у назвах тварин, птахів, рослин: *eagle* → *eaglet* – орлятко, *oak* → *oaklet* – дубок [Ситенко 2009, с. 103]. Демінутивність нейтралізується в назвах предметів на

певних частинах тіла: *frontlet, anklet, corselet*. Іменник з суфіксом *-let* можна знайти у казці «Winnie-The-Pooh and All, All, All» Алана Мілна: *Piglet* – *П'яточок*.

Суфіксальні морфеми *-ling, -kin, -ster* малопродуктивні й належать до книжкового стилю. Суфікс давньогерманського походження *-ling* у демінутивах *first* → *firstling*, *goose* → *gosling* реалізує сему «молодий». До того ж ця морфема передає або нейтральне значення (*duckling*), або емотивне, реалізуючи пестливе в *darling* і зневажливе в *princeling*.

З часом демінутивний суфікс *-kin* втрачає свою продуктивність. Він утворював демінутиви від власних та загальних назв [Руда 2014, с. 261]. Серед власних назв цей формант збережений в англійських прізвищах *Johnkin, Tomkin, Malkin*. Проте загальні назви не співвідносяться з твірними основами (*napkin, ramekin, manikin*) або більше не сприймаються як зменшувальні (*pumpkin, ripkin, bodkin, welkin*). Слово із зменшувально-пестливим суфіксом *-kin* є у казці «The lambkin and the little fish» Вільгельма та Якоба Грімма: *lambkin*, що перекладається як «ягнятко».

Суфікс давньоанглійського походження *-ster* передає сему зневаги: *oldster, punster, rhymester*. Суфікс *-sy* утворює іменники з пестливими (*missy, Jessy*) і зневажливими значеннями (*hussy*).

Запозичений суфікс *-ette* з французької мови позначає невеликий розмір предмета: *luncheon* → *luncheonette*, *kitchen* → *kitchenette*, *piano* → *pianette*. Але демінутивність, реалізована суфіксом *-ette*, може бути нейтралізована в лексемах, які позначають особи жіночої статі: *anchorette*. Цей суфікс може оформлювати демінутиви від власних жіночих імен: *Lisette, Jeanette*.

Суфікс *-o* є найбільш характерним для австралійського варіанта англійської мови: *Johnson* → *Johnno*, *Roberts* або *Robertson* → *Robbo*, *boy* → *boyo*. Особливість цього суфікса в зміщенні значення від зменшувально-пестливого до фамільярно-зневажливого: на відміну від *weirdie, weirdo*. Для утворення демінутивів від власних імен в австралійському варіанті

англійської мови використовується суфікс *-za*: *Barry* → *Bazza*, *Sharon* → *Shazza*. Суфікс *-s* використовується для утворення прізвиськ і зменшувально-пестливих імен: *Babs*, *toms*. До малопродуктивних належать також суфікси *-erel* (*cock* → *cockerel*), *-en* (*chick* → *chicken*), *-ee* (*boot* → *bootee*) та *-cule/-ule* (*globe* → *globule*), *-le* (*spark* → *sparkle*).

Суфікс *-ish* репрезентує категорію демінувності у відприкметникових похідних *large* → *largish*, *red* → *reddish*, *small* → *smallish*, *tall* → *tallish*, *bluish*, *dampish*, *fattish*, *oldish*, *warmish*. У числівників цей суфікс актуалізує сему неточності, невизначеності: *twentish*.

В англійській мові зафіксовано також два префікси, які залучені до утворення іменників-демінутивів: *mini-* і *micro-*. Префікс *mini-* зустрічається в різноманітних англомовних лексемах (*break* → *mini-break*, *bus* → *minibus*) і реалізує сему «мале». Більшість утворень з префіксом *micro-* відноситься до термінологічної лексики, в якій актуалізується зменшувальність: *abscess* → *microabscess*, *electronics* → *microelectronics*. Префікс *under-* реалізує сему незавершеності в дієсловах, прикметниках і прислівниках. У таких утвореннях відсутня емотивна та оцінна конотації: *do* → *underdo*, *cook* → *undercook*, *charge* → *undercharge*, *underfed*.

Отже, структуру ідентифікованих демінутивів в англійській мові представляє така найпоширеніша функціональна модель, як іменна основа з додаванням суфікса, який позначає категорію демінутивності. Невелика кількість похідних лексем є утвореною за допомогою моделі префікс + іменник чи ім. + суфікс 1-ої категорії + суфікс 2-ої категорії. Крім того, морфонологічне пом'якшення зазнається завдяки приєднанню суфіксів *-ish*, *-ey/-ie/-y*, *-ule*, *-ee*, *-ette* до власне твірної основи. Різні ступені демінутивного значення передаються засобами лексико-синтаксичності. Тільки вони надають іменникам пестливого відтінку та образності. Складні слова також можуть передавати зменшено-пестливе значення і вони утворюються шляхом приєднання двох основ.

1.4. Категорії демінутивності в українській та англійській мовах у порівняльному аспекті

Мова є основним засобом людського спілкування. Крім своєї головної, комунікативної функції, вона виконує також додаткову – емоційну, експресивну. Українська мова багата на засоби емоційного вираження. Одними з основних є оцінні назви, тобто назви суб'єктивної оцінки іменників, прикметників, прислівників, рідко дієслів, займенників, числівників, що передають позитивну чи негативну оцінку якості предметів, ознак дії або стану. Таким чином, категорія суб'єктивної оцінки є загальною ознакою повнозначних частин мови. Можна стверджувати, що в українській мові ця універсалія дістає яскраве виявлення.

Досліджуючи формальну структуру, морфологічні та синтаксичні засоби вираження категорії демінутивності в українській та англійській мовах, Н. В. Руда дійшла висновку, що українська як мова синтетичного ладу флективного типу та дво- та триморфемної структури типового слова, при вираженні значення зменшуваності використовує переважно суфіксальний словотвір [Руда 2013, с. 44]. В англійській мові, що належить до мов аналітичного ладу з переважно одноморфемною структурою слова, переважають синтаксичні способи вираження значення зменшуваності [Руда 2014, с. 258].

Семантична категорія демінутивності є важливою складовою мовної та концептуальної картин світу. Термін «демінутивність» інтегрує значення розмірної ознаки об'єктивно існуючих предметів з емоційно-оцінним відношенням (позитивного/негативного) мовця. Словотвір в англійській мові можливий за допомогою зменшувально-пестливих суфіксів, применшуючи розмір предмета або живої істоти, або заради додавання емоційного забарвлення слову. Зменшувальні суфікси використовуються нечасто.

Зменшувально-пестлива лексика англійської мови може не мати нічого спільного з денотативним значенням відповідного слова. Наприклад, в США

пестливе слово «*pumkin*», у словнику означає дурна самовдоволена людина і важлива персона. «*Old girl*» і «*my old lady*» є ласкавим найменуванням дружини, як українське «старенька», «моя стара». У Шотландії друзі називають один одного «*big man*» або «*wee man*» (*wee* означає *small*), в залежності від зростання, а іноді і ваги. Для ласкавого іменування жінок використовується слово «*hen*».

У Ньюкаслі «*bonny lad*» і «*kidder*» – це дуже ласкаві вираження, а жінку можуть назвати словом «*pet*». У Північній Ірландії чоловіка можуть назвати «*sham*», а в Уельсі «*boyo*» або «*butt*» (тільки між чоловіками). У Бірмінгемі чоловіка називають «*mucker*». У Лондоні поширене досить фамільярне звернення навіть серед незнайомих людей, і такі ніжні слова, як «*darling*», «*love*», «*mate*» цілком можуть використовуватися при зверненні продавця до покупця [Ермолович 2005, с. 187].

В англійській мові розмежовуються два основних типи похідних від особистих імен: усічені форми і форми з суфіксом-у (в інших варіантах -*ie*, -*ey*, -*sy*). Усічені форми з'явилися під впливом тенденції до мовної економії і зручності, а форми на -у для вираження суб'єктивної оцінки. Останні форми вживаються в художніх казках та дитячій літературі, а також використовуються як засіб передачі відтінку ласкавості, симпатії, доброзичливості [Ермолович 2005, с. 188].

Розглянемо діаграму (див. Рис. 1.4), яка вказує на розподіл іменників-демінутивів за тематичними групами, як в англійській так і в українській мовах із якої добре видно, що найбільш поширеною категорією демінутивів-іменників є назви осіб за їхньою соціальною, статевою та сімейною належністю. Наступною за кількістю прикладів є назви частин тіла людини або тварини, за якими слідують елементи пейзажу та побутові речі. Потім – назви тварин, власні найменування та природні явища і стани, а найменшою групою за частотою вживання виявилась група одягу, взуття та аксесуарів.

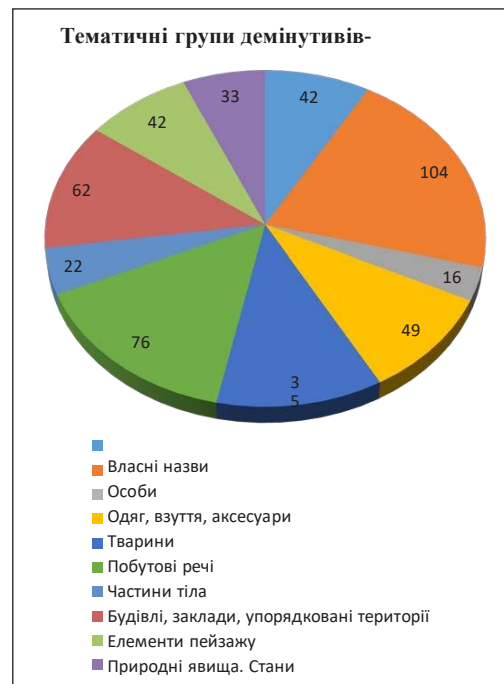

Рис. 1.1. Тематичні групи демінутивів-іменників

Традиційно похідні від власних імен в англійській мові здатні висловлювати зменшувально-пестливі, дружельюбно-інтимні, а іноді і фамільярно-зневажливі конотації. Подібні конотації виражаються перш за все там, де використання демінутивів власних імен є віддаленість від стандартного для даної комунікативної сфери способом тлумачення людини [Ермолович 2005, с. 188].

У дослідженні С. Лескіної і Ю. Слабко розглядаються відмінні риси демінутивів в українській і в англійській мовах [Лескина 2015, с. 15]. В мовах існують лексичні одиниці, які мають пестливе значення. Воно часто не мотивоване. Емоційний компонент зазвичай виникає на предметно-логічній базі, але характеризується тенденцією витіснити предметно-логічне значення або значно змінювати його. Наприклад, між *медом* і *качкою* складно знайти щось спільне, проте в переносному сенсі обидва ці пестливі слова *honey* і *duck* виявляються в сучасній англійській мові дуже близькими синонімами [Арнольд 2002, с. 120]. Вчені аргументують, що в українській мові зменшувальне вважається однією з семантичних домінант, тоді як в англійській мові демінутив має більш вузький характер.

В українській мові лексичні демінутиви представлені в більшій мірі, тоді як в англійській мові можна говорити про існування категорії демінутивів в прагматичних конструкціях або в поєднаннях, з урахуванням особливостей морфологічної парадигми, оскільки переважає аналітичний спосіб створення демінутивів, на відміну від синтетичного способу в українській мові.

Властивим тільки для англійської мови способом відтворення семантики зменшуваності є редуплікація, тобто засіб словотвору, який полягає у подвоєнні основи слова або цілого слова, що поширюється не тільки на систему іменника, але й прикметника. Редупліковані форми найчастіше виявляються okazіональними і можуть висловлювати значення справжньої зменшуваності чи створювати експресивний фон промови (*teeny-weeny* – *маленький-маленький*, *leggy-peggy* – *невелика ніжка*, *piggy-wiggy* – *грязнулька*).

У будь-якому випадку, навіть якщо сема об'єктивної зменшуваності виражена досить яскраво, в семантиці редуплікативу завжди присутні оцінно-емоційні та експресивні конотації. Характерним для англійської мови виявився і спосіб словоскладання (*small-clothes* – *коротенькі штанці*; *small-minded* – *інтелектуально обмежений*; *small-sword* – *шпага*; *small-time* – *незначний, з малим досвідом*; *petticoat* – *дитячий одяг*), але дуже рідко використовуваний українською мовою (*малодушний, малознаний, малопереконливий*).

Складні слова також можуть передавати зменшено-пестливе значення. Вони утворені шляхом приєднання двох основ: іменник + іменник: *cry-baby* – *плакса*, *puppy-dog* – *щеня*, *herd-boy* – *пастушок*, *lovey-dovey* – *голубонька*, *petty-cake* – *невеликий торт*. У процесі словотворення деривати зазнають певних морфонологічних змін, а саме усікання основи, як це часто відбувається з власними іменами: *Margaret* → *Maggie*, *Suzanne* → *Suzie*.

В англійській мові аналітичний спосіб вираження значення зменшуваності є домінуючим, кількість демінутивних словосполучень

значно перевищує кількість афіксально утворених одиниць. Більше того, нерідко у відповідних контекстах денотативне значення реальної зменшуваності частково або повністю нівелюється емоційними конотаціями – у таких випадках демінутивні словосполучення англійської мови здатні також до вираження суб'єктивної оцінки та є частково еквівалентними суфіксально утвореним демінутивом української мови (*A little land well tilled, and a little wife well willed are great riches* – *Затишний будиночок, земля, що добре обробляється і улюблена дружина – ось найбільше щастя*). Демінутивні словосполучення в англійській мові переважно двокомпонентні та утворюються за такими моделями:

1) недемінутизований прикметник + недемінутизований іменник (*You have a very small park here, – returned Lady Catherine after a short silence* – *у вас тут дуже маленький парк, – знову почала розмову леді Кетрін після недовгої паузи*) [Austen 1995, с. 145];

2) недемінутивізований прикметник + демінутивізований іменник (*This Knowe of which he spoke was a little green hillock, which stood on the moor not twenty yards from the garden gate* – *Горбом Фей він називав невеликий зелений горбик, що підносився ярдах у двадцяти від садової хвіртки*) [Grierson 2015, с. 636].

Різні ступені демінутивного значення передаються здебільшого лексико-синтаксичними засобами, серед яких часто вживані лексеми на зразок *little, small*. Вони надають пестливого відтінку іменникам, до яких належать: *a small little hut* – будиночок, хатинька. Значення прикметника *little* (а також *petty, teeny, tiny, wee*) – маленький, слабкий, тому основна сема таких словосполучень – зменшуваність.

Демінутивне значення передається функціональною моделлю прикметник + іменник, де, як підкреслює О. Ситенко, відтінок зменшеності-експресивності реалізується в більшості випадків першим компонентом словосполучення (*little kitchen, tiny table, sweet voice, low curtain, small boy*) [Ситенко 2011].

В англійській мові кількість та обсяг семантичних груп демінутивів іменників значно менша, ніж в українській, це можна пояснити його аналітичним характером. Англійські демінутиви, як й українські, можуть виражати значення реальної зменшеності матеріальних об'єктів за всіма фізичними параметрами та вказувати на недорослість живих істот (*frogling* – жабеня, *cloudlet* – хмаринка, *rootlet* – корінець, *panties* – дитячі штанці, *flatlet* – невелика квартира, *booklet* – книжечка).

Нівеляція значення зменшеності є досить поширеним явищем в українській мові і одним зі специфічних способів деривації, оскільки метаморфоза відбувається в плані змісту, а не в плані вираження [Статеева 1982, с. 6]. Причини десемантизації демінутивів в українській мові різні:

1) коли демінутиви втрачають демінутивне значення і отримують значення твірної основи внаслідок:

а) архаїчності твірної основи (*міх* – *мішок*);

б) внаслідок частого вживання демінутив із твірним словом перебувають у стосунках варіативності, синонімічності (*книга* – *книжка*, *ріка* – *річка*);

в) внаслідок повного зникнення твірного слова (*бубел* – *бублик*);

2) коли демінутивне значення у слова розвинулося метафорично чи метонімічно на основі значення твірної основи як одноразовий акт номінації (*бігунчик* – *візерунок на писанці*);

3) коли відбувається спеціалізація значення, тобто лексема родового значення переводиться в ранг видової лексики, відповідно до чого відбувається звуження значення (*столик* – *маленький стіл*, *столик* – *в ресторані*);

4) коли слово ізолюється і вживається лише в складі фразеологізмів (*бути на побігеньках*);

5) коли слово отримує термінологічне значення (*шлунок* – *шлуночок*) [Статеева 1982, с. 6].

Варто звернути увагу на фразеологічну десемантизацію демінутивів, що є наслідком специфічної природи фразеологізмів як семантичних єдностей. У фразеологізмах демінутиви, як правило, повністю втрачають значення зменшеності і набувають того емоційно-експресивного забарвлення, яке має відповідний фразеологізм: *перемивати кісточки, скласти крильця, рильце в пушку, мурашки по спині побігли*. У деяких фразеологізмах зустрічаються такі специфічно українські похідні іменники, утворені від дієслівних основ за допомогою вторинних демінутивних суфіксів, які не відтворюють значення зменшеності, проте надають фразеологізму яскраво вираженої експресії: *справляти посиденьки (походеньки), бути на побіженьках, давати почубеньків*.

Ступінь втрати демінутивом міноративного значення неоднаковий. Можлива повна втрата цього значення (*жайворон – жайворонок*) або часткова як у словах *молоток* (від *молот*), *сітка* (від *сіть*), *клітка* (від *кліть*), яка виявляється за умови наявності кількох демінутивів від однієї твірної основи.

Можна зробити висновок, що втрата демінутивами значення зменшеності та часто супроводжуючого його значення емоційної оцінки тісно пов'язана зі змінами у структурі та семантиці слова. Процеси спрощення та деетимологізації, внаслідок яких похідні демінутивні утворення перетворюються на самостійні слова, суттєво збагачують лексичну систему мови, особливо термінологію. Проте стирання значення зменшеності та емоційно-експресивного забарвлення, внаслідок чого має місце явище вторинної демінутивізації, зумовлюється, на мою думку, не лише внутрішньомовними процесами, але й такими факторами як, наприклад, досить часте вживання демінутивів носіями української мови.

Кожній із двох мов властивим є суплетивний вираз категорії демінутивності. Цей спосіб використовується переважно для утворення груп лексики для позначення дитинчат (*дорослий – дитина – маля, бик – теля, пес – щеня, вівця – ягня, кінь – лоша; adult (дорослий) – child (дитина), hare*

(заєць) – *leveret* (зайчєня), *grouse* (курінка) – *cheeper* (куропчєня), *swan* (лебідь) – *cygnet* (молодий лебідь)).

В англійській мові, порівняно з українською, а також з іншими властивими йому засобами вираження значення зменшуваності, демінутивні словосполучення є найпоширенішими. В українській мові вони мають переважно об'єктивно зменшувальну семантику (*маленький ярмарок, маленьке прохання*), а в англійській спостерігається тенденція компенсації нестачі демінутивів як об'єктивно-зменшувальної, так і суб'єктивно-оціночної семантики за допомогою синтаксичних засобів та відповідно до потреб мовців (*little minds* – *обмежені думки*, *a small beginning* – *скромний початок*, *little puppy* – *цуценя*).

Проте співвідношення таких українських демінутивів до англійських іменників, модифікованих зменшувальними *small/little*, у паралельних текстах становить 1:30. Насиченість тексту в корпусах художньої прози американської англійської та української мов підтверджує приблизно таку пропорцію 1:24 в неперекладних текстах, як-от наприклад у тих самих еквівалентах *litte head* – *голівка*. Слід зауважити, що така пропорція буде варіюватися від іменника до іменника, проте середній показник наразі є вищезазначеним. Пропорцію слів із семою невеликого розміру на цьому етапі важко виокремити та провести відповідні розрахунки. Можна припустити, що навіть параметричність для мовця англійської є не настільки важливою, а відтак частка параметричних (зменшувальних) демінутивів перекладається без компенсації значення зменшення, тобто прототиповим еквівалентом демінутива є його немодифікована зменшення форма.

Таким чином, дослідження категорії демінутивності в українській та англійській мовах дозволило виділити в семантиці її репрезентаторів такі типи значень: 1) значення об'єктивної малості; 2) значення об'єктивно-суб'єктивної або тільки суб'єктивної малості, що супроводжується позитивними або негативними оціночно-емоційними, а безпосередньо в мові часто й експресивними конотаціями; 3) власне експресивне значення, що, як

правило, відображає прагнення промовця підкреслити щось важливе в мові, актуалізувати відомості, вплинути на адресата.

Спільним для досліджуваних мов виявилось прагматичне використання виразників поняття зменшуваності як пестливих імен та звернень, а також з метою створення загальної емоційно-експресивної тональності мови, висловлювання відношення мовця не стільки до того, про що йдеться, скільки до адресату або до ситуації мови (*кицюня, серденько; darling – дорогий (-а), poppet – пупсік*).

Найчастіше з цією метою використовуються суфіксально утворені демінутиви у фольклорних та літературних творах української мови, що передають настрій автора або підкоряються загальній стилевій спрямованості тексту. Крім того, саме в українській мові демінутивні утворення можуть вживатися з прагматичною метою зменшення категоричності чи різкості мови (*товстенький, витрішкatenький, лисенький, дурненький*). Дослідження виразників поняття зменшуваності в українській та англійській мовах свідчить про гносеологічно-мовну універсальність категорії демінутивності.

В результаті аналізу способів та засобів вираження категорії демінутивності в українській та англійській мовах було виділено два типи формальної структури репрезентаторів поняття зменшуваності: синтетично утворені (суфіксація, префіксація, редуплікація та словоскладання) та аналітично утворені (прикметник з іменником).

Основним і універсальним серед синтетичних засобів для аналізованих мов є суфіксальний словотвір. Спільним для досліджуваних мов виявилось як позитивне, так і негативне сприйняття та відтворення ознак зменшуваності, про що свідчить тенденція репрезентаторів категорії демінутивності до реалізації позитивної та негативної оцінної семантики. Національно-культурна специфіка виразників поняття зменшуваності в аналізованих мовах проявляється в потенційній здатності до вираження ними ширшого чи вужчого семного ряду, а також в емоційній напрузі демінутивних одиниць та

експресивній силі. Кількість демінутивів, що мають зменшувально-пестливе та власне пестливе значення, значно більша. На наш погляд, пояснюється це тим, що демінутиви є одним із яскравих стилістичних засобів вираження авторської оцінки в тексті: у контексті українських казок зменшувально-пестливі форми власних імен передають позитивне та співчутливе ставлення автора.

1.5. Методологія аналізу демінутивів в англomовних та україномовних казках

Особливості організації наукової діяльності вивчає методологія. Методологічні проблеми завжди належали до найбільш актуальних, гострих питань розвитку лінгвістичної думки. Методологія – це вчення про структуру, логічну організацію, методи та засоби наукової пізнавальної діяльності [Дутчак 2009, с. 74]. Під методом розуміється конкретний спосіб здобуття наукового знання. Отже, лінгвістичний метод – це засіб або спосіб, за допомогою якого ми отримуємо знання про мові та пізнаємо її. Методологію називають процесом, який передбачає сукупність конкретних прийомів, підходів, способів, дій, спрямованих на отримання нових наукових результатів, досягнення поставленої мети та виконання запланованих завдань [Лотман 1973, с. 41].

Сукупність таких засобів пізнання мови становить систему спеціальних методів, без яких немає лінгвістики як науки. Мова, яка є об'єктом вивчення лінгвістики, є складним і змінним явищем. Це визначається особливістю використання методів лінгвістичного аналізу. У лінгвістиці не може бути єдиного універсального методу для аналізу мови та для вивчення різних мовних явищ використовуються різні методи лінгвістичного аналізу. Найважливішим методологічним принципом лінгвістики сучасності є розуміння мови як системи. Відповідно до цього лінгвістичне вивчення мови

передбачає опис елементів, що становлять мовну систему, у їх взаємозв'язку та відносинах один з одним. Для отримання ефективних результатів за допомогою спеціальних методів вивчення мови необхідно правильно оволодіти цими методами. Правила та послідовність використання лінгвістичних методів та прийомів, їх складових, становлять зміст методики лінгвістичного аналізу. Розглянемо детальніше методи лінгвістичного дослідження, які ми застосовували в нашій розвідці для вирішення дослідницьких завдань, а саме:

- *метод суцільної вибірки* (при доборі матеріалу для роботи). Задяки цьому методу ми виокремили термінологічні одиниці із англomовних та україномовних текстів казок. Наприклад: «*кленок, дівчинка, зозулятко, bullock, gosling, birdie, mammy, firstling*» та багато інших. Також ми застосовували його паралельно з аналізом дефініцій для уточнення дефініцій термінів задля фіксації понятійного змісту терміна, що містить перелік необхідних та достатніх ознак для розкриття поняття [Шелов 2003, с. 32]. Наприклад: визначили поняття «демінутативність», «афіксація», «маркованість», «категорія демінутивності», «дери́вація» та інші. Ми визначили зв'язки досліджуваних термінів всередині терміносистеми англomовних і україномовних казок та виявили семантичні компоненти їх значення.

- *метод лінгвістичного аналізу* (для виокремлення емоційно-забарвлених лексем в текстах казок). Завдяки даному методу дослідження, ми ідентифікували структурні і семантичні особливості словотворення як в англійській, так і в українській мові на прикладі казок. Наведемо декілька прикладів: «*elvet – ельфик, kinglet – царьок, frogling – жабенятко, granny – бабуся, lassie – дівчинка, small-clothes – коротенькі штанці; small-minded – інтелектуально обмежений; small-sword – шпага; small-time – незначний, з малим досвідом; petticoat – дитячий одяг*» та інші.

- *метод зіставного аналізу* використали для встановлення спільних рис та розбіжностей, що існують між англійською та українською мовами в

межах категорії демінутивності. Наприклад, фрагментарність як ознаку казок можна було прослідити в класичних казках з їх логічним сюжетним розвитком, особливостями композиції та стилю; суплетивний вираз в мовах з категорією демінутивності – «дорослий – дитина – маля, бик – теля, пес – щеня, вівця – ягня, кінь – лоша; *adult* (дорослий) – *child* (дитина), *hare* (заєць) – *leveret* (зайченя), *grouse* (курінка) – *cheeper* (куропченя), *swan* (лебідь) – *cugnet* (молодий лебідь)».

- метод перекладацького аналізу застосували в розвідці для окреслення прийомів перекладу та перекладацьких трансформацій, які дозволили ідентифікувати англomовні та україномовні демінутиви в казках аби визначити глибоке розуміння тексту та його комунікативне завдання і стратегії перекладу. Спільним для української та англійської мов виявилось як позитивне, так і негативне сприйняття і відтворення ознак зменшуваності, про що засвідчила тенденція репрезентаторів категорії демінутивності до реалізації позитивної і негативної оціночної семантики. Національно-культурна специфіка зменшуваності в аналізованих мовах репрезентувалася в потенційній здатності до вираження ними більш широкого та вузького семного ряду, а також в емоційній напрузі демінутивних одиниць та експресивної сили.

Специфіка ж філологічного дослідження полягає в тому, що об'єктом дослідження стає щось так чи інакше пов'язане з текстом. Філологічне дослідження структурно підпорядковується основному алгоритму. Аналіз застосованих методів досліджень свідчить про те, що лінгвістика має достатній інструментарій для проведення комплексних досліджень – методів, методик та прийомів. Проте загалом теорія досліджуваних методів, як і їх впорядкованість, відстає від практики застосування. Проте сукупність методів і прийомів дозволяє нам говорити про те, що дослідження тексту передбачає звернення в процесі наукової розвідки до об'єкта мовної і літературної його сторони, і як до тексту.

РОЗДІЛ 2

ПЕРЕКЛАД СЛІВ ЗІ ЗМЕНШУВАЛЬНО-ПЕСТЛИВИМ ЗНАЧЕННЯМ

2.1. Особливості перекладу художньої літератури

У процесі перекладу обираються слова, близькі словам оригіналу у тому взаємозв'язку й у відповідності змісту цілого речення. Природно, що такий вибір не може здійснюватися без урахування контексту, і саме контекст відіграє вирішальну роль.

При цьому необхідно враховувати, що словниковий склад мови – це не просто сукупність слів, а система, і тому не всі поєднання слів можуть бути допустимими у певному контексті. Між елементами словника існують смислові та стилістичні відносини, які перекладач має враховувати.

Виділяють три випадки, коли доводиться вибирати між кількома можливими перекладами слова: перший випадок – це відсутність словникового відповідника для слова оригіналу, або відсутність відповідності для використаного конкретного значення цього слова (*панок* – *gentleman*); другий випадок – неповна відповідність, часткове покриття значення слова (*новенькі* – *alive and new*); третій – відповідність різних слів мови перекладу різним значенням слів оригіналу (*лебедик* – *dear friend*).

Випадок, коли відповідність повністю відсутня, зустрічається не так часто. В основному, це відбувається тоді, коли слово оригіналу позначає предмет або поняття, характерний для побуту певного народу, і є відсутніми в побуті народу, мовою якого робиться переклад. Але це не означає, що сенс такого слова неможливо передати. Його значення можна уявити описово, не одним словом, а кількома. Тим більше, що багато слів, особливо наукові та суспільно-політичні терміни, згодом знаходять у мові певні відповідності. А ось слова, що позначають звичайні предмети та мають неповну словникову відповідність, зазвичай не знаходять нових засобів передачі.

Багатозначні слова вимагають до себе особливої уваги, тому що для кожного з значень, нехай навіть близьких, вибираються різні слова, і цей вибір цілком залежить від контексту. Причому переклад багатозначних слів може і обмежуватися вибором із переліку відповідностей, поданих у словнику. Жодний словник не може передбачити абсолютно всі конкретні поєднання. Багато слів, що мають синонімічні відносини, відрізняються за стилістичним забарвленням і тому можуть виражати ставлення автора до описуваних речей. Ці зв'язки є важливим загальнолінгвістичним фактом.

Для правильної передачі слів, що позначають реалії, головною умовою є знання дійсності, зображеної в творі, що перекладається. Необхідне рішення знаходиться шляхом деякого стилістичного експерименту – створення і зіставлення варіантів. Завдання ускладнюється у тому випадку, якщо річ не названа прямо, а зображена описово чи метафорично. Тому при перекладі не можна обмежувати себе лише даними тексту, використовуючи лише значення окремих словникових дефініцій. Інакше можуть виникнути грубі смислові помилки.

Для передачі слів, що позначають специфічні реалії, наводяться три методи. Транслітерація, перший спосіб, використовується в основному для передачі назв, предметів та понять матеріального побуту, форм звернення до співрозмовника: (*царевич* – *tsarevich*). Звичайно, майже завжди можна передати значення слова описово, але в деяких випадках потрібна саме транслітерація (*Колобок* – *Kolobok*). Це випадки, коли важливо дотриматися лексичної стислості позначення. Якщо передача специфічності не важлива, то використання транслітерації «перетворюється на зловживання іноземними запозиченнями, призводить до затемнення сенсу та засмічення рідної мови» [Федоренко 2006, с. 112]. Другий спосіб – це створення нового слова чи словосполучення чи складного слова на основі морфологічних відносин та елементів, що існують у мові перекладу (*лордик* – *lording*). Третій спосіб – використання слова, близького за функцією до іншомовної реалії, яке хоча і не є тотожним, але зберігає основне семантичне значення (*голубонька* –

dearie). Такий переклад є приблизним і уточнюється в умовах контексту, часто він межує з описом.

Для перекладу власних імен можливе використання як перекладу, так і транслітерації (*Дмитро* – *Dmitriy*, *Юлечка* – *Yulechka*, *Круть* – *Hurry*, *Верть* – *Scurry*). Але слід враховувати, що для багатьох назв існують традиційні способи передачі. При перекладі стійких поєднань слід пам'ятати про відмінності у нормі сполучуваності слів у мові оригіналу та мові перекладу. Цю складність можна вирішити або заміною слова, що не поєднується, або за допомогою граматичної перебудови. Граматичні труднощі перекладу обумовлюються тим, що граматичні явища різних мов відмінні, хоча окремих відносиних можуть представляти деяке подібність.

Відтворення граматичної форми оригіналу може бути метою перекладу, його мета – передача думки. І лише тому випадку, коли окремі особливості граматичної форми оригіналу грають стилістичну роль, їх передача стає завданням перекладу. Вважається, що саме область граматичних явищ, специфічних для мови, має привертати основну увагу при перекладі.

Точний у формально-граматичному відношенні переклад часто буває взагалі неможливим через відсутність відповідностей. В деяких випадках точний з погляду граматики переклад неприпустимий стилістично. Тому навіть для найточнішого перекладу типові зміни граматичних категорій слова, невеликі перестановки або додавання в межах малих словосполучень, а відступи від граматичної точності цілком нормальні та закономірні. Також існують різновиди перекладу залежно від жанрового типу матеріалу, що перекладається. Кожен із жанрів має свої особливості, які перекладач повинен враховувати.

2.2. Особливості перекладу казок

Невід'ємною частиною дитячої літератури є насамперед казки. Тож проаналізувавши проблеми та особливості перекладу художньої літератури та дитячої літератури, ми переходимо до аналізу особливостей та виявлення проблем які виникають під час перекладу саме казок.

Казковий світ, який захоплює, вражаючи незвичайністю та фантастичністю, має ряд спільних рис не лише в межах однієї національної традиції, але й у світовому розумінні. Казки різних країн мають багато спільного. Національний характер будь-якого народу являє собою цілісну систему з властивою їй ієрархією якостей, рис, що домінують в реченнях, думках і дій, в культурі, стереотипах поведінки, властивих даної нації.

Існують декілька теорій щодо схожості казок різних народів світу [Дюришин 1987, с. 15]. Всі вони відстоюють те, що в казках спостерігається однаковий зміст, однакові цілі, однакова філософія, багаті образи, фольклорні жанри, теми, мотиви. Тобто бажання, надії і мрії усіх народів схожі. Всі народи однаково розуміють те, що вважають за істину і неправду, злочин і кару, героїство і боягузтво та інше. Розмаїття казок народів нашої планети – це свідчення невмирущої мудрості і краси людства.

Кожна мова відбиває особливості культури, історії, менталітету народу, а кожен літературний текст створюється у межах певної культури. Елементи вирощування цієї культури можуть бути цілком незнайомі і незрозумілі носіям інших мов.

Проблема перекладу казок пов'язана насамперед з особливостями їх художньої форми, стилістичних засобів та значної кількості тропів і антропонімів у її структурі. Часто перекладач надає казці національного колориту. Переклад народних казок є складним багатоаспектним процесом. За ним слідує інтерпретація записаного тексту. І лише після цього починається переклад у своєрідному розумінні цього терміна (відтворення тексту казки іншою мовою).

Коли казки, що існують зазвичай в усній формі, виявляються записаними або надрукованими, йдеться вже про інтерсеміотичний переклад, нехай і на ту саму мову: адже усне відтворення саме по собі є семіотичною системою. Втім, переклад може бути інтралінгвістичним – якщо незрозумілі лексичні одиниці або граматичні конструкції потрібно передати засобами літературної мови. При усній комунікації рецептивні вміння слухача розкриваються повністю. У той час як сприйняття тексту літературною мовою залежить від раціональних реакцій на якісні мовні сигнали (розподіл пропозиції порожнечами між словами, складна система синтаксичних і риторичних правил, пунктуація тощо), при усній розповіді семіотична інформація криється в просодичних елементах – таких як часта зміна інтонації (питання, емфаза, фінальна фраза).

При перекладі казок перекладачеві доводиться вирішувати дуже важливе питання вибору конкретного стилю в мові. Але, на щастя, цей процес природний, а рішення перекладач приймає практично підсвідомо в ході сприйняття оригіналу. При цьому численні діалектизми оригіналу нерідко замінюються архаїзованою лексикою цільової мови, що допомагає значно підвищити якість перекладу з погляду його лексичного складу.

При перекладі віршованої частини казки, потрібно ретельно відбирати словникові відповідники для адекватної передачі мови автора: Щоб проілюструвати цю тезу, проаналізуємо наступний приклад з казки «Івасик-Телесик» у перекладі І. Железної:

*«Люлі-люлі, Телесику,
Наварила кулешику, –
І з ніжками, і з ручками
Буду тебе годувати!»*

[ІТ 2021]

*«Little Stick, sleep soundly, do,
And I'll cook some mush for you,
Just enough for you to eat
And to feed your hands and feet»*

[ТЛС 2021].

З наведеного прикладу, ми ідентифікуємо заміну слів для більш рифмованої передачі думки. У тексті оригіналу зберігається авторська інтенція. Передбачається, що читач оригіналу має однакові фонові знання з

автором, йому зрозуміло усе те, що читач перекладу міг би сприйняти як чужу йому національну специфіку. Втім, якщо автор свідомо не використовує історичних чи літературних алюзій, читач оригіналу просто більше не помічає всіх «своїх» реалій. У перекладі ж, якщо ці реалії збережені, вони привертають увагу читача. І тут у творі з'являється новий компонент, новий центр уваги.

Намагання обов'язково змінити чужу поетичну систему, оцінити її з погляду своєї національної літератури містить у собі і небезпеку, адже в такому разі виникає ризик відійти надто далеко від оригіналу та його основної ідеї. Для теорії перекладу казок важливо знайти відповіді на такі запитання: чи читач перекладу отримав від тексту таке ж враження, як і читач оригіналу, або він повинен повсякчас відчувати, що він читає текст, написаний чужою мовою і відбиває чужу йому культуру.

Тому перекладач прагне залишити у тексті тільки те, що, за задумом автора, мав сприймати читач. Проілюструємо цю тезу на прикладі:

«Хатка покрутилася на курячій лапці і обернулася до нього задньою стіною» [ЧГ 2021]. – *«Under the large oaks they saw a hut on the hen's leg. It was turned to them by its front»* [МР 2021].

Ми бачемо, що автор перекладу калькує вислів «хатка на курячій лапці», але таке дбайливе ставлення до авторської інтенції досягається ціною стирання національно-культурної специфіки оригіналу.

Розглянувши детально переклад власних імен, ми ідентифікували їх особливістю бути перекладеними за допомогою калькування або буквального перекладу. Наприклад: *Сіндерелла* відома читачам як *Попелюшка*. А ось під час перекладу авторських казок простежується прямо протилежна тенденція, і *Чиполіно* так і не перетворився на *Луківку*. З розглянутих нами українських казок та їх перекладів, може навести яскраві приклади перекладу власних імен за допомогою буквального перекладу: у казці «Про бідного Івана і Премудру Дуляну» – Премудра Дуляна перекладено як «Duliana the Wise», застосовуючи буквальний переклад; у казці «Півник та двоє мишенят» –

Голосисте Горлечко перекладено за допомогою метонімічного перенесення однієї з характеристик персонажа «Silver Throat»; у казці «Чарівне горнятко» – Ольдеквіт перекладено застосовуючи траскодування «Oldekwyth».

Наприклад: *«Стара дала їй тонкий поясок. Запережись і будь смирною перед Ольдеквітом. Коли скаже, аби ти стала його жінкою, засунь ліву руку під поясок, і дай свою згоду»* [ЧГ 2021]. – *«An old woman handed in her a thin belt. Put it on and be obedient before Oldekwyth. If he'll command you to become his wife put your left hand under the belt and agree to him, accept his proposal»* [MP 2021].

Проілюстрований приклад з української казки «Чарівне горнятко», перекладено І. Діденко вказує на авторську адаптованість для читача. При перекладі власного імені застосовувалося транскодування, а для передачі головної думки висловлення – адаптований переклад з культурною специфікою.

Цікавою є історія перекладу казки англійського письменника Льюїса Керрола «Alice's Adventures in Wonderland». Н. Демуровій належить найбільш «канонічний» переклад. Вважають, що їй вдалося зберегти своєрідність авторської манери оповідання – стриманої, але виразної, часто дуже іронічної. Доказом цього слугує один з каламбурів, при перекладі якого Н. Демурова вдається до використання зменшувально-пестливої лексики: *«We called him Tortoise because he taught us»* [Lewis 2008, с. 31]. Буквальний переклад цієї фрази виглядає таким чином: *«Ми називали його черепахою, оскільки він навчав нас»*. У перекладі Н. Демурової це речення набуває семантичної трансформації: *«Ми називали його Спрутиком, адже він завжди ходив з прутиком»* [Льюїс 1976, с. 32]. Переклад «Tortoise» зменшувально-пестливим «Спрутик» – яскравий приклад вільного перекладу. Перекладач намагалася передати особливу образність казок Керрола, самотутність його стилю, не порушуючи при цьому національної своєрідності оригіналу.

Г. Бушина при перекладі «Аліси у Дивокраї» українською мовою продемонструвала віртуозність передачі каламбурів, гротеску та гумору завдяки вживанню зменшувально-пестливої лексики: «*Mine is along and a sad tale!*», said the Mouse... «*It is a longtail, certainly*», said Alice... «*but why do you call it sad?*» [Lewis 2008, с. 51] – «...цій страшній історії з хвостиком тисяча років!». «Історії з хвостиком? – здивовано перепитала Аліса, уважно подивившись на хвостик Мишки. – «А що з ним сталося страшного?» [Льюїс 1976, с. 58]. Каламбур, побудований у тексті оригіналу на співзвучності двох лексичних одиниць «*tale – tail*», створює комічний ефект. Автору перекладу вдається зберегти його за допомогою використання багатозначного слова зі зменшувально-пестливим суфіксом.

Розглянувши переклади, запропоновані В. Корнієнком, ми ідентифікували максимально українізовану версію перекладу англійського твору. Автор активно використовує при перекладі спеціальну лексику: вигуки та частки (*хух, бач, авжеж, геть, лелечки, га, лишечко, аж гульк*), експресивні дієслова, позначаючи мовлення та рухи персонажів (*чкурить, кумекає, вигулькнув, чеберяє, шкіриться, хвицьнути, цвенькали*), просторіччя (*умент, диковіжа, вочевидячки, манюнька, балачка, бігме, нічичирк*) та діалектизми (*гидомирні, дзиглик, камізелька, слоїк*).

Розглянемо приклади з казки «Лесичка-сестричка і вовк-панібрат» із застосуванням спеціальної лексики: «**Що ж бо ти, лисичко-сестричко, вигадуєш? То я орішок розкусив**» [ЛСВП 2021]. – «*Are you making up things, Foxy-Loxy? That was a nut I just cracked*» [FW 2021]; «**От-таки, чого я поламаю? Я легенький. Сяду я, лисичко-сестричко, бо притомивсь. Я помаленьку**» [ЛСВП 2021]. – «*Now, now, why should I break it? I'm not that heavy. I simply must sit down, Foxy-Loxy, for I'm so tired. I'll be careful, really*» [FW 2021]; «**Та ні, лисичко-сестричко, то в мене кісточка хруснула. Ой, лишенько, – каже лисичка, санки тріщать!**» [ЛСВП 2021]. – «*Oh no, Foxy-Loxy, that's only my bones creaking. Oh no, Foxy-Loxy, that's only my bones creaking*» [FW 2021].

Розглянувши приклади, ми ідентифікували застосування при перекладі вигуків (що ж бо, от-таки, та ні) та експресивних дієслів (вигадуєш, притомивсь).

Правомірність чи неправомірність зняття національної специфіки у перекладі міцно пов'язана з метою створення перекладу [Ермолович 2005]. Якщо йдеться лише про відтворення цікавого сюжету, таких серйозних заперечень бракує. Якщо ж перекладається казка, то вчинки героїв, їхні думки і відчуття можуть бути психологічно достовірними в тому разі, якщо вони засновані на визначеній системі загальноприйнятих цінностей або ж відштовхуються від цієї системи.

Переклад народних казок ставить особливі завдання – це перекодування тексту оригіналу, який повинен бути доступний для розуміння іншомовного читача і не викликати у нього неясних або складних уявлень.

Однак перекодування оригіналу, не обмежується тільки шуканням мовних засобів, які адекватно виражають зміст оригіналу. Сюди входить обов'язкове знання структури казки, традиційних формул. Вираз змісту першотвору засобами іншої мови передбачає також вихід за його межі, так як поряд зі знанням мови оригіналу перекладачеві необхідно знання культури, побуту і звичаїв народу, в середовищі якого створено твір. Без цього не можна передати національно характерну сутність тексту, що перекладається, уникнути невірного або примітивного його розуміння.

Іншими словами, в перекладі казок слід враховувати всі аспекти – і мовні, й позамовні. При цьому вірне відображення національної специфіки – обов'язкова умова культурно-адекватного перекладу. Однак абсолютно всі прояви національного колориту відтворити в перекладі і неможливо, і немає необхідності. Переносити в перекладі потрібно тільки характерний опис, суть народного характеру і народного життя.

Зв'язок між цими двома компонентами важливий не тільки при лінгвістичному зіставленні мов, але і при перекладі. Адже порушення

графічної і фонетичної оболонки слова веде до зміни його змістовної складової. Тому при перекладі казок потрібно приділяти особливу увагу гармонійному поєднанню того, що означає і означається, щоб текст оригіналу не втрачав свого глибинного сенсу в тексті перекладу.

Користуючись закріпленими теоретичними термінами перекладу, можна сказати, що текст перекладу сприймається читачем ні як «свій», ні як «чужий». «Читач повинен сприймати його як «інший», тобто, зрозумілий, але асоціювати його зі своїм рідним національно-культурним середовищем [Зорівчак 2007, с. 56].

Розглядаючи саме жанрово-стилістичних особливостей перекладу казок слід зазначити, що у дитячій художній літературі дуже важливо висловити ідею, події, описати героїв виразно і яскраво. Дитина сприймає і переживає все емоційно і відкрито, тому в творі повинен бути присутнім емоційний компонент [Чепурна 2010, с. 213]. В українських казках демінутиви є більш емоційно забарвленими, а англомовні переклади казок не насичені мовними засобами виразності, так як англійська мова має аналітичний характер.

Проілюструємо це наступним прикладом з казки «Про бідного парубка і царівну»: *«Щоб мені до ранку був міст із срібла й золота від палацу царівниного до церкви, – я там буду вінчатися, – і щоб, як туди я буду з царівною їхати, з обох боків цвіли **яблуньки**, груші, вишні, черешні, а як назад буду їхати, то щоб усе співало»* [БПЦ 2021]. – *«By morning, he told them, I must have a bridge of silver and gold built from the Princess' palace across the ravine to the church where we shall be married. And when the Princess and I drive there, let there be **apple** and pear **trees**, cherry and plum trees in full bloom on both sides of the road; and let the fruit be ripe by the time we drive back from the church»* [РҮР 2021]. При перекладі з української мови на англійську ми втрачаємо більшість пестливих форм і емоційно-забарвлену лексику. Переклад більш аналітичний та має конкретику в висловлюваннях.

Переклад літератури для дітей має свою специфіку, яка обумовлена, в першу чергу, специфікою самої дитячої літератури – вона повинна враховувати вікові особливості читача. Таким чином, перекладач літератури для дітей повинен не тільки досконало володіти мовою оригіналу та перекладу, але й бути здатним дивитися на текст очима дитини.

Відповідно до вищезазначеного, можна дійти висновку, що у процесі роботи над перекладом казки перекладач, намагаючись передати деякі моменти, стає автором, у результаті виникає конфлікт двох постатей – безпосередньо автора та перекладача. Переклад літератури для дітей має свою специфіку, яка обумовлена, в першу чергу, специфікою самої дитячої літератури – вона повинна враховувати вікові особливості читача. Таким чином, перекладач казок повинен не тільки досконало володіти мовою оригіналу та перекладу, а й бути здатним дивитися на текст очима дитини.

2.3. Особливості перекладу слів зі зменшувально-пестливим значенням на основі українських казок

В даному підрозділі ми ставимо своїм завданням проаналізувати способи перекладу демінутивів англійською мовою. Почнемо з перекладу власних назв. Зазвичай, власні назви виступають в якості знака, тісно пов'язаного з предметом, який називають, без експлікації якихось особливостей, притаманних даній особі. За винятком хіба що деталі, що становить її ім'я. Власна назва сприймається як найконкретніша з усіх можливих типів назв, значною мірою позбавлена сигніфікативного змісту [Скалозуб 2012, с. 160].

В українській казці власна назва виявляється не лише денотативом, але й конотативом, який визначає зв'язки висловлювання з текстом. Казкове ім'я «сигніфікативно» орієнтоване, несе інформацію про властивості й

особливості означуваних осіб і одночасно відноситься до «картини казкового світу» (фантастичного).

Переклад двокомпонентних казкових імен, які не мають предикативності, може залежати від різноманітних факторів, зокрема, від характеру надання другому компоненту імені.

Найважливіші з цих факторів:

- фонетична співзвучність другого компонента імені з першим, причому ця співзвучність виступає ще й внутрішньою формою імені (*яйце-райце* «*magic-egg*», *чудо-юдо* «*Chudo-Yudo*», *бичьок-третячок* «*bully-calf*» тощо);
- субстантивація виокремленої типізованої ознаки в другому компоненті (*Премудра Дуляна* «*Duliana the Wise*», *Голосисте Горлечко* «*Silver Throat*» тощо);
- подвоєння семантичної функції в другому компоненті (*Ворон Воронович* «*Raven Crow*» тощо).

Поєднання реального та вигаданого є своєрідним поетичним законом казки. Цей закон визначає вживання традиційних казкових засобів: традиційних казкових формул (ініціальних, медіальних, фінальних), постійних епітетів, казкових повторів, антитез, гіпербол, а також слів, що позначають назви казкових предметів, імена казкових персонажів. Ці наведені приклади яскраво окреслюють казкові предмети і персонажів завдяки пестливим словам. При перекладі проілюстрованих прикладів, ми ідентифікували використання емоційно-забарвлену лексику, дієслівні перифрази та слова зі зменшено-пестливим значенням.

Вважається, що через відмінності між мовами, ідеального перекладу не може бути. Завжди існуватимуть особливості (лексичні, граматичні, стилістичні тощо), які не можна перекласти іншою мовою без втрат. Але перекладач повинен завжди прагнути ідеалу, не відступати перед труднощами, а намагатися вирішити їх, нехай навіть не завжди це рішення буде найвдалішим. Досліджуючи переклади, ми накопичуємо знання про

складнощі, з якими зіткнулися інші перекладачі, навчаємось на їхніх успіхах та помилках. І можливо, колись ми наберемося достатньо досвіду і накопичимо достатньо знань, щоб знайти відповідь на будь-яке запитання та впоратися з будь-якою перекладацькою проблемою.

2.3.1. Слова з суфіксами

Для утворення та перекладу зменшувально-пестливих слів використовуються відповідні суфікси, котрі передають відповідне емотивне та стилістичне навантаження слова чи висловлювання, загальна кількість яких в українській мові становить близько п'ятидесяти. Таку надзвичайно велику кількість різноманітних зменшувальних суфіксів можна віднести до специфіки української мови, тому що вони передають як різноманітні значення, так і різний ступінь виразності.

Процес лексикалізації в українській мові відбувається частіше через більшу частоту вживання зменшувальних форм. В результаті зменшувальне значення втрачається, а зменшувальна форма набуває нового лексичного значення. Нові слова часто є технічними термінами, але поширені й інші групи лексичних слів, напр. квіти або їх частини (віночок, пелюстка, колючка) та інші (ланцюжок на шию; туалетний столик). Багато лексикалізованих зменшувальних іменників стали частинами множинних фраз.

Розглянемо переклад емоційно-забарвлених слів на прикладі українських казок.

Перший приклад із казки «Диво кам'яної гори»: *«Був один бідний чоловік, що мав трьох синів: Петра, Дмитра й дурненького Федька»* [ДКГ 2021]. – *«In this tale I will tell you about a poor man who had three sons: Petro, Dmytro and foolish Fedko»* [MSM 2021]. У цьому випадку для

перекладу прикметника «дурненький» було використано слово «foolish», це вказує на збереження суфіксального способу творення демінутивів.

Розглянемо наступний приклад: «Дякую вам, *бабусенько*, – сказала *Василинка*» [ЧГ 2021]. – «*Thank you. **Granny dear**. – uttered Vasylinka*» [PYP 2021]. Для перекладу слова «бабусенька» було використано одразу два способи перекладу – додавання слова «dear» та додавання суфікса -у.

Використання зменшувально-пестливого суфікса -у при перекладі демінутивів можна знайти у казці «Солом'яний бичок»: «У *зайчика шкурка м'якенька, тепленька* – будуть мені на зиму *рукавички й капелюх*» [ЧГ 2021]. – «*You have fine **fluffy** fur, the Old Man replied. It will make a nice **collar** for my Old Woman's coat*» [MP 2021].

Перекладачі стикаються з низкою проблем під час відтворення ономастичних компонентів казкових творів. Як частина національної культури, казки виражають її світогляд, менталітет та художні смаки: Тому власні назви персонажів є дуже важливими в цих творах і перекладач не повинен нехтувати цим. Особливо це стосується народних казок, де спостерігається зіткнення різних культур та світів. У художньому творі «Рукавичка» також є декілька прикладів слів зі зменшувально-пестливими суфіксами: «вовчику-братику – Palsy-Wolfie»; «лисичко-сестричко – Foxu-Loxu».

Розглянемо їх у контексті: «Ой *вовчику-братику*, хіба ж то я? Хіба ж ти не бачиш, що з мене й мозок тече, – так мене побили, що й голову провалили мені. *Вовчику-братику*, підвези мене!» [ЛСВП 2021]. – «*Oh, **Palsy-Wolfie**, how can you be so unfair, she said. Don't you see that I've suffered more than you did? They cracked my skull and the brains are oozing out of my head. **Palsy-Wolfie**, take me on your back, for I can hardly walk!*» [FW 2021]. У цих прикладах було використано суфікси -у та -іє для передачі зменшувально-пестливого відтінку.

«Та де там вони *тріщать!* Що ж бо ти, *лисичко-сестричко*, вигадуєш? То я *опішок* розкусив» [ЛСВП 2021]. – «*Are you making up things,*

*Foxy-Loxy? That was **a nut** I just cracked»* [FW 2021]; «*От-таки, чого я поламаю? Я легенький. Сяду я, лисичко-сестричко, бо притомивсь. Я помаленьку»* [ЛСВП 2021]. – «*Now, now, why should I break it? I'm not that **heavy**. I simply must sit down, **Foxy-Loxy**, for I'm so tired. I'll be careful, really»* [FW 2021]. У цьому випадку для перекладу використали суфікс -у.

При перекладі зменшувально-пестливих суфіксів необхідно враховувати, що складність їх передачі полягає у тому, що при перекладі потрібно враховувати менталітет народу і не допускати надлишковості або істотних втрат.

2.3.2. Додавання слова

Переклад демінутивів в українській мові може здійснюватися способом додавання слова. Розглянемо декілька прикладів: «*Привітався, вийняв **хлібинку**, поділився зі старим ще й жменю золотих дав»* [БПД 2021]. – «*Ivanko got out **a loaf of bread**, cut it in two and held out one half to the little old man. Then he reached into his pocket, and, bringing out as many gold coins as he could hold in one hand, gave them to him»* [IDW 2021]. Демінутив «хлібинка» переклали фразою «loaf of bread», що в дослівному перекладі означає «буханка хлібу».

Ще один приклад: «*Усілися на **зеленому лужку** і почали розказувати один одному різні цікаві випадки»* [ТМ 2021]. – «*They settled down on **the green grass** and began to tell stories about interesting things that had happened to them»* [ТЈН 2021]. Демінутив «на лужку» був перекладений як «green grass», тобто представлений в множині.

Наступний приклад: «*На другий день устає він, вийшов з хати, аж дивиться, – стоїть міст, і з обох боків **садки** ростуть»* [БПЦ 2021]. – «*When the Youth rose the next morning, he went outside and saw the bridge and **the***

orchard trees in blossom on both sides» [PYP 2021]. В даному випадку «садки» відповідають словосполученню «the orchard trees».

Проілюструємо яскравий приклад застосування додавання слова: *«Вибігла на поле, сіла, виїла **мачок із пиріжка**, а туди напхала **сміттячка**, стулила його та й біжить»* [ЛСВП 2021]. – *«Then she ran into a field, sat down, picked all **the poppy seeds** out of the roll, stuffed it with **chaff**, pressed the two halves of the roll together, and hurried off»* [FW 2021]. Для перекладу слова «мачок» використали словосполучення «poppy seeds», а слова «пиріжок» та «сміттячко» перекладено способом калькування.

Перекладаючи ці уривки з казок, ми ідентифікуємо, що в українській мові слова виступають з більш емоційним значенням, аніж при перекладі англійською, бо у жодному з прикладів не було збережено емоційне забарвлення тексту.

2.3.3. Використання лексем «little, tiny, small, dear»

Значення малого розміру в сучасній англійській мові передається, як правило, поєднанням прикметників small, little, tiny з об'єктом, який вони визначають (a small cake – тортик).

Наведемо приклади використання зазначених прикметників в українських казках та передача їх під час перекладу: *«Полапав він одну стіну, полапав другу, – не можна вийти; тільки **віконце маленьке** пущено»* [IT 2021]. – *«He explored one wall, and then the other, but could not get out for there was only a **small window** at the top»* [TLS 2021]; *«Поїдь, діду, в ліс, вирубай мені деревинку, та зробимо **колисочку**, то я положу деревинку в колисочку та й буду колихати, от буде мені хоч забавка!»* [IT 2021]. – *«Go to the forest, Old Man, and cut down a tree. We'll make **a little cradle**, I'll put a stick of wood in it, and I'll rock the cradle and amuse myself that way»* [TLS 2021]; *«Дід спершу не хотів, а баба все просить та просить. Послухався він, поїхав,*

вирубав **деревинку**, зробив **колисочку**. Положила баба ту деревинку в колисочку – колише й пісню співає...» [IT 2021]. – «The old man did not want to do it at first, but the old woman begged him to again and again and he finally did as she asked. He went to the forest, cut down **a tree** and made **a cradle** out of it, and the old woman put a stick of wood in the cradle and began rocking it, singing as she did so...» [TLS 2021].

Розглянемо наступний приклад: «Діду – нічого робити – взяв зробив **солом'яного бичка** й осмолів його смолою» [СБ 2021]. – «There was nothing to be done, so the Old Man made **a little bull of straw** and he smeared his back and sides over with tar» [LSB 2021]. Ми ідентифікували, що демінутив «солом'яний бичок» перекладений за допомогою додавання прикметника «a little bull of straw».

У наступному прикладі також застосовано переклад за допомогою демінутива little: «Переночували. От на ранок баба набрала мичок і погнала **солом'яного бичка** пасти» [СБ 2021]. – «And in the morning the Old Woman led **the Little Straw Bull** out to pasture and she took her spinning with her» [LSB 2021].

Приклад з української казки «Яйце-райце» також марковане зазначеним прикметником: «Посіяли на тому полі пшеницю. Як уродила їм та пшениця – почали вони зерно ділити. От одне **зернятко** зайве було» [ЯР 2021]. – «As soon as the wheat was ripe they reaped it and began dividing it between them, and when it was all done, one **little grain** was left» [ME 2021].

Ще один приклад з використанням слова «little» для передачі емоційного забарвлення тексту: «От вам **казочка**, а мені – бубликів в'язочка» [IT 2021]. – «So there's **a little tale** for you, And for me some rolls and some honey too!» [TLS 2021].

Наступні досліджувані приклади також ілюструють застосування цього прикметника: «Прийшов він знову до старого **дідика**, який замітав хатку бородою» [БІПД 2021]. – «On and on he rode and after a time came to the house of the **little old man** with the beard that trailed over the ground» [IDW 2021];

«Привітався, вийняв хлібину, поділився зі **старим** ще й жменю золотих дав» [БПД 2021]. – «*Ivanko got out a loaf of bread, cut it in two and held out one half to the **little old man***»; «Ой півничку! Вже тепер тісто треба замісити та пиріжечків спекти». – «*Now the dough has to be mixed and the pies baked, said they*» [IDW 2021] – ми ідентифікували демінутив «старенький», який було перекладено за допомогою варіативного відповідника з поєднанням прикметника «little».

Дані прикметники досить часто зустрічаються в українських казках. При перекладі застосовують також слова англійської мови *darling, dear* та інші, що мають значення зменшено-пестливих слів. Наведемо приклад: «Приходь, журавлику, приходь, лебедику! Я для тебе – як для себе» [ЛЖ 2021]. – «*Do come, **dear friend**! Do come, love! All my house has to offer will be yours*» [VC 2021] – демінутив «лебедик» було перекладено з використанням слова «*dear*».

Ще один приклад можна знайти у казці «Про бідного парубка і царівну»: «Скажи мені, **серденько**, як ти пошив мені черевички й сукню: ти ж з мене й змірка не брав?» [БПЦ 2021] – «*Tell me, **my dear**, how you managed to make the slippers and the dress when you hadn't even taken my measurements!*» [IDW 2021]. Слово «*серденько*» переклали як «*my dear*».

Ми ідентифікуємо морфологічні елементи, що передають зменшувально-пестливі форми, насамперед вони передаються англійською мовою за допомогою лексичних елементів для процесу лексикалізації квазіграматичної категорії.

2.3.4. Компенсація втрати емоційно маркованих слів у тексті перекладу

Семантична поліфункціональність демінутивів полягає в тому, що одна й та ж форма в залежності від контексту може мати емотивне –

зменшувально-пестливе оціночне значення: «*Написала так, прив'язала під крильцем голубові та й випустила у вікно*» [КК 2021]. – «*Having written this, she tied the letter to **the pigeon's wing** and let the pigeon fly out through the window*» [КТ 2021]; «*А далі приманив до себе голубка, глядь, аж під крильцем карточка*» [КК 2021]. – «*He coaxed **the pigeon** to light on his hand, and lo! – there was a note tied to its **wing***» [КТ 2021].

Проте в англійській мові оціночне значення втрачається. Завданням цього підрозділу розглянути засоби компенсації втрати демінутивів.

Зазначимо, що категорія демінутивності в українській мові надзвичайно багата, спостерігається її присутність в майже усіх частинах мови:

- інфінітиви: «*Їст*ки, сину, не хочеш?» – «*Do you want something **to eat**, son?*»; «*Поїд*ь, діду, в ліс, вирубай мені деревинку, та зробимо колисочку, то я положу деревинку в колисочку та й буду колихати, от буде мені хоч забавка!» [ІТ 2021]. – «*Go to the forest, Old Man, and cut down a tree. We'll make a little cradle, I'll put a stick of wood in it, and I'll rock the cradle and amuse myself that way*» [ТЛС 2021]; «*Спат*ки, мамо» – «*Sleep-time, mama*».

Розглянуті приклади яскраво моделюють картину компенсації демінутивів у мові. Існує декілька видів компенсації втрати емоційно маркованих слів: використання афіксів; лексем *little, tiny, small, dear*; використання словникового відповідника та ідіом.

«*Сиди, півнику, на печі та їж калачі, а як прийде лисиця, не обзивайся*» [КП 2021]. – «*You mustn't let anyone into the house, **Cock**, or go out yourself, no matter who calls you*» [СС 2021]. Наведені приклади вказують на переклад адаптований для певної категорії читачів.

- прикметники: «*Ги-и-и! славнюсінькі, манюпусінькі...*» [ЧГ 2021]. – «*Look, they're so **tiny and cute**...*» [МР 2021]; «*Несподівано з лісу виїхала бричка і стала на дорозі просто їхньої нивки. З брички зліз якийсь панок*» [ЧГ 2021]. – «*Suddenly from out of nowhere a cart rolled out of the forest and stopped just in front of them on the road. Some **gentleman** stepped out of it*»

[МР 2021]. Ці приклади показують відношення та ставлення героїв до предметів та людей, при перекладі цей настрій зберігся.

Це дає підстави говорити про достатню присутність феномену мовної емпатії в українській мові через демінутивні форми, не як виняток, а більш-менш стабільну маніфестацію. В українських художніх казках письменники використовують зменшено-пестливі слова, які виражаються переважно прикметниками і прислівниками, та позначають експресивну та стильову забарвленість тексту. Наприклад: слова «швиденько», «дурненька», «м'якенька», «чортиська», «борзенько», «новенькі», «хутесенько» вказують на експресивну маркованість і перекладені за допомогою нейтрального словникового відповідника.

Розглянемо вживання даних слів у контексті: «Ох, нумо, брате, скоріше хапатись, щоб нам оцю кашу поїсти та з куреня убраться. Поїли **швиденько**, та тільки їх і бачили» [ЦБ 2021]. – «**Quick**, Brother Ram, there's **no time to be wasted**. Let us eat the porridge and run for our lives» [GR 2021]. При перекладі використано компенсацію маркованих слів і заміна речення більш сталим словосполученням «no time to be wasted».

Наступний розглянутий приклад з української казки «Диво Кам'яної гори»: «**Сини** повиростали, а землі у бідняка – на один заячий скік» [ДКГ 2021]. – «**The lads** grew up, but all the land that the poor man owned could be jumped over by a rabbit» [MSM 2021]. Було використано слово «lads» для перекладу слова «сини». Це вказує на компенсацію зменшено-пестливого забарвлення слів.

Розглянувши приклад: «Спасибі, **сільські хлоп'ята** допомогли мені його довести до будинку» [ТМ 2021]. – «It was hard work dragging him through the village on my sledge. But the **village lads** gave me a hand» [ТЈН 2021]. Ми ідентифікували при перекладі компенсацію маркованого демінутива «сільські хлоп'ята» як «village lads».

Проблема демінутивності існує давно та піднімає цілу низку проблем з приводу перекладу та застосуванню еквівалентів у різних мовах. К. Шнайдер

постулює, що демінутивність може позначати виключно невеликий розмір, виключно оцінку й невеликий розмір одночасно; при цьому третій тип демінутивності вважається переважаючим [Schneider 2003, с. 42]. Так, оцінка може бути позитивною чи негативною, залежно від того, чи це применшення асоціюється як покращення якості чи її погіршення, проте у різних мовах категорія демінутивності нестиме задалегідь вкладену позитивну або негативну оцінку:

Наведемо приклади применшення оціночної форми: «З гірким лихом витягнув **чортиська**» [ДКГ 2021]. – «After much bitter effort he pulled out **the devilish creature**» [MSM 2021]. Ми втрачаємо негативну оцінку демінативу при перекладі.

Наступний приклад ілюструє коментар автора щодо уточнення часу дії та маркується слово: «Довго чи мало так орали, – того вже не знаю, але рілля на Кам'яній горі зробилася **м'якенька**, як гусяче пір'я» [ДКГ 2021]. – «How long they ploughed, I cannot say, but the cultivated earth on the Stone Mountain became **soft** as goose feathers» [MSM 2021] – ми простежили переклад демінутива «м'якенька» на англійську мову як «soft», що вказує на експресивну маркованість.

Розглянувши приклад: «Тату, **давайте борзенько** насіння, бо чорт не має часу!» [ДКГ 2021]. – «Father, **quickly** give me some wheat to sow, because the Devil has no time!» [MSM 2021]. Ми ідентифікували нейтральну та зм'якшену категорію оціночності демінативів.

Емотивний код як лінгвістична універсалія формується в кожній мові своїм набором засобів, до яких відносяться демінутиви, демінутивні суфікси, лексико-семантичні конструкції зі значенням демінутивності. Тому при перекладі демінутивів треба застосовувати певний спосіб перекладу у конкретній ситуації, відповідно для кращої передачі зменшено-пестливих слів.

2.3.5. Нейтральний відповідник

Одним зі способів перекладу є використання нейтрального відповідника – спосіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин – морфем або слів – їх лексичними відповідностями. Розглянемо приклади у перекладах з українських казок: «*От собачка побіжить у поле, вхопить із торби в якого хлібороба шматок хліба та й принесе, а **котик** візьме в зуби, полізе до віконця і піддасть йому*» [БПЦ 2021]. – «*And the **Dog** would run to the fields, steal a piece of bread from a field-worker's lunch bag, and bring it to the pillar. Then the **Cat** would grip the bread with his teeth, climb the pillar, and give it to the Youth*» [PYP 2021]. При перекладі даного фрагменту слова «собачка» і «котик» були перекладені «Dog» та «Cat» відповідно. Таким чином зменшувально-пестливий відтінок було втрачено. Наведемо приклади з української казки «Кирило Кожум'яка», де ми просліджуємо використання калькування при передачі українських демінутивів: «*А при ній не було ні душі, – тільки **один голубок***» [КК 2021]. – «*She was quite alone and had no one with her save **a pigeon***» [КТ 2021]; «***Голубок** злинув під небо та й прилетів додому, на подвір'я до князя*» [КК 2021]. – «***The pigeon** soared up to the sky and flew straight home*» [КТ 2021]; «***Татусю, татусю!** Чи бачиш – **голубок** від сестриці прилетів!*» [КК 2021]. – «***Father! Father! Sister's pigeon is here!***» [КТ 2021]. Зменшувально-пестливе слово «голубок» переклали «pigeon», а «татусю» – «father». Ми просліджуємо, що текст втратив експресивне забарвлення.

Наступний приклад: «*Під буком, під корінням, закопана **паличка** – песиголовця сила. Коли ту **паличку** знайдеш, то довго не радься, нараз переломи*» [ЗВ 2021]. – «*Under the beech, beneath its roots, **a stick** is buried – this is what makes the dog-headed creature strong. When you find this **stick** don't waste time but quickly break it in two*» [IW 2021]. Ми ідентифікували, що слово «паличка» переклали як демінутив «a stick».

Проілюструємо такий приклад: *«Дивіться, хлопці, яка здорова лисиця лежить! Обступили її, перевертають. Треба взяти – дітям **шапочки** будуть»* [ЛСВП 2021]. – *«They crowded around her, turning her this way and that. In the end they decided to take her along, since her fur would make wonderful **caps** for the children»* [FW 2021]. Демінутив «шапочки» було перекладено словом «caps».

У прикладі: *«Ті підождали, поки вона сховалась у лісі, тоді до **пиріжка**, – аж там **сміттячко**»* [ЛСВП 2021]. – *«The boys waited till she disappeared in the woods, then took to eating **the roll**. But oh! it was all **chaff** inside»* [FW 2021], зменшувально-пестливе слово «пиріжок» переклали як «the roll», а слово «сміттячко» – «the chaff».

При розгляді цього фрагменту: *«Нарубала дерева, зробила **саночки**, запрягла бичка, сіла та й їде. Аж біжить **вовк-панібрат**»* [ЛСВП 2021]. – *«Then she made herself **a sledge**, hitched up **the bully-calf** and drove off. Presently the wolf came running her way»* [FW 2021], ми бачимо, що слово «саночки» переклали демінутивом «the sledge».

Наприклад: *«Та перед втікачами, гейби з-під землі, з'явилася хатка на качачій **лапці**»* [ЧГ 2021]. – *«But before fugitives from out of nowhere the hut on a duck **leg** appeared in a wav»* [MP 2021]. Зменшувально-пестливе слово «лапка» переклали як «a leg».

Такий приклад вказує на використання такого демінативу як ключик: *«Вони увійшли в хатку й замкнулися тим **ключиком**»* [ЧГ 2021]. – *«Vasylinka locked all the doors in the palace with **the golden keys**, even those, where Oldekwith had been sleeping»* [MP 2021]. Для перекладу слова «ключик» використали слово «golden keys» у множинні.

Розглянемо наступний приклад: *«Купив собі Іван **коника**, попрощався з матір'ю і поїхав шукати **Премудру Дуляну**. Іде, іде – уже й коника нема»*. [БІПД 2021]. – *«He recalled the old dame and what she had said, and, feeling that there was no way out but to go in search of **Duliana the Wise**, bought himself a*

horse. And he rode on for such a long time that his horse dropped dead and he had to go on on foot» [IDW 2021]. Слово «коник» переклали словом «a horse».

Наведемо такі приклади: «Та вже йди, тільки **скраєчку**! Уліз і ведмідь, – семеро стало». [Р 2021]. – «Oh, all right, **edge in**, but don't forget that you're not the only one» [ММ 2021]. Демінатив «скраєчку» переклали використовуючи слово «edge in»; «Ой **півничку**! Вже тепер нікто треба замісити та **пиріжечків** спекти» [ПДМ 2021]. – «Now the dough has to be mixed and the **pies** baked» [МС 2021]. Слово «пиріжечків» переклали словом «pies»; «Прийшов старший син під грушу і лежить. «Прилізла до нього **мишка** та нитає...» [ЗВ 2021]. – «The eldest son came to the pear-tree and lay down. A **mouse** crept up to him and asked» [IW 2021]. Демінутив «мишка» переклали використовуючи слово «a mouse».

«Чорт **беркицьнувся** і полетів у прірву» [ДКГ 2021]. – «The Devil **whirled** about and sank down into the ravine» [MSM 2021]. Дієслово «беркицьнувся» переклали словом «whirled».

«Зробіть мені, тату, золотий **човник** і срібне **веселечко**: буду я **рибку** ловити та вас годувати!» [IT 2021]. – «Make me a **boat** of gold and an **oar** of silver, Father. I will catch **fish** and feed both Mother and you» [TLS 2021]; «Ом дід зробив золотий **човник** і срібне **веселечко**, спустили на річку – він і поїхав» [IT 2021]. – «The old man made a golden **boat** and an **oar**, he let the boat down into the water, and Telesik went rowing along and catching fish» [TLS 2021]; «Ближче, ближче, **човнику**, до **бережка**, – це ж моя **матінка** снідати принесла! Пливе. Пристав до **бережка**, наївся, напився, віддав матері **рибку**, відіпхнув золотий **човник** срібним **весельцем** і поплив далі **рибку** ловити» [IT 2021]. – «He made for **the shore**, pulled in, had his food and drink, and giving his **boat** a push with his silver **oar**, made off again to catch **fish**» [TLS 2021]. В усіх цих прикладах слова «човник», «веселечко», «рибка» та «бережок» переклали словами без зменшувально-пестливого забарвлення «a boat», «an oar», «a fish», «the shore» відповідно.

«От вам **казочка**, а мені – бубликів **в'язочка**» [ДКГ 2021]. – «So there's **a little tale** for you, And for me some **rolls** and some honey too!» [MSM 2021]. Демінутив «в'язочка» перекладено словом «rolls».

Наступний демінутив «хвилинка» може перекладатися як «a moment» або «a minute»: «Ведмідь **на хвилинку** зупинився, обнюхав шапку і знову за мною» [ТМ 2021]. – «The bear stopped for **a moment**, sniffed the cap and then started chasing me again» [ТЈН 2021]; «Думаю: хоч **на хвилиночку** затримаю його» [ТМ 2021]. – «That should stop him **for a minute or two**, I thought» [ТЈН 2021].

«Через якусь **хвилинку** Ольдеквіт опинився перед вікнами й питає: – **Хатко**, до тебе не забігала Ганнуся з легінем?» [ЧГ 2021] – «**A minute later** Oldekwyth was under its windows and asked: – Tell me, the **hut**. Didn't Gannusya with her fellow call on you?» [МР 2021] – зменшувальна форма значення набула нового лексичного пояснення.

Розглянемо наступний приклад перекладу слів зі зменшувально-пестливим значенням. У казці ми можемо побачити багато разів вислів «Croak! Croak! Who is living in this **mitten**» [ММ 2021], яке перекладається як «А хто-хто в цій **рукавичці**?» [Р 2021]. Демінутив «mitten» при перекладі утворює україномовний аналог слова «рукавичка».

У казці «Про бідного парубка і царівну» також є приклади перекладу зменшувально-пестливих слів способом калькування: «Узяв той син гроші й пішов. Іде та й іде, коли дивиться, аж веде чоловік **собачку**» [БПЦ 2021]. – «The Youth took the pennies and started out. He walked and he walked till he met a man who was leading **a Dog** toward the forest» [РҮР 2021]; «От він віддав ті гроші, що мати йому дала на хліб, а собачку взяв і повів додому» [БПЦ 2021]. – «The Youth gave the man all the pennies his mother had given him to buy bread, took **the Dog** and went home» [РҮР 2021]; «Я йшов, коли дивлюсь – веде чоловік **собачку** вішати, так я взяв та й купив» [БПЦ 2021]. – «As I was walking along, I met a man about to hang this **Dog**. So I upped and bought him» [РҮР 2021] – при перекладі відчувається ставлення автора до героїв, і

перекладач зробив все, аби передати зменшено-пестливі слова у конкретній ситуації.

Наприклад: «Вибіг я з лісу в одній майці і трусах. Тут попереду річка і **місток** через неї. Не встиг я перебігти через **місток** – як затріщить щось! Озирнувся я, а це місток під ведмедем завалився. Ведмідь шубовсь в річку!» [TM 2021]. – «*I ran out of the forest in my vest and pants. Ahead of me was a stream with a bridge over it. No sooner had I crossed **the bridge** than I heard a cracking sound. I looked round and saw **the bridge** collapse under the bear who fell into the water with a great splash*» [TJH 2021]. Ми проілюстрували приклад перекладу демінативу «місток». В українській мові застосовується додавання суфікса -ок, при перекладі цей спосіб не застосовується.

Під час дослідження перекладу представлених демінутивів, ми бачимо велику насиченість української мови, на відміну від англійської, зменшено-пестливими словами. Тому велику роль відіграє ставлення перекладача до оригіналу та своєї роботи загалом. Підсумовуючи, ми можемо сказати, що дуже важливо перекладачам бути уважними та з повагою ставитися до автора оригіналу. Для початку потрібно вдумливо прочитати фразу в оригіналі, переконатися, що її сенс зрозумілий правильно, якщо потрібно – виконати буквальний переклад, і лише потім зробити художній переклад цієї фрази.

2.3.6. Вторинна номінація при перекладі власних імен

Переклад власних назв англійською є дуже складною проблемою, яка викликає багато питань, непорозумінь і помилок. Існує чотири основні способи перекладу власного імені: транскрипція, транслітерація, калькування, вторинна номінація. Вивчення та опис загальних закономірностей утворення мовних одиниць досліджує номінація. Вона буває первинною та вторинною. Первинна номінація у сучасних мовах представлена рідко. Номінативний інвентар мови поповнюється переважно за

допомогою запозичень або вторинної номінації – тобто використання в акті номінації існуючої одиниці як ім'я для нового позначення. Результати первинної номінації усвідомлюються носіями мови як первісні. Похідність таких номінацій може бути розкрита лише за допомогою етимологічного або інструментального аналізу. Результати вторинної номінації сприймаються як похідні за морфологічним складом, або за змістом. Способи вторинної номінації різняться залежно від мовних засобів, використовуваних під час створення нових імен, і навіть від характеру співвідношення «ім'я – реальність».

В основі всіх видів вторинної номінації є асоціативний характер людського мислення. В актах вторинної номінації встановлюються асоціації за подібністю або суміжністю між деякими властивостями елементів позамовного ряду (такі елементи встановлюються шляхом переосмислення його значення).

Особливий вид традиційних відповідностей є зменшувальні імена, які передаються в основному за допомогою транскрипції: *Дмитро – Dmitriy, Юлечка – Yulechka*; «Стара дала їй тонкий поясok. Запережись і будь смирною перед **Ольдеквітом**. Коли скаже, аби ти стала його жінкою, засунь ліву руку під поясok, і дай свою згоду» [ЗВ 2021]. – «An old woman handed in her a thin belt. Put it on and be obedient before **Oldekwyth**. If he'll command you to become his wife put your left hand under the belt and agree to him, accept his proposal» [IW 2021].

Розглянемо переклад імен в українських художніх казок. Ось наприклад: Колобок – пропонується перекласти так: «*Kolobok*», «*Мишка-шкряботушка*» – «*Crunch-Munch the Mouse*»; «зайчик-побігайчик» – «*Fleet-Feet the Rabbit*»; «вовчик-братик» – «*Howly-Prowly the Wolf*»; «жабка-скрекотушка» – «*Hop-Stop the Frog*» .

Розглянемо наступні приклади: «А я зайчик-побігайчик. Пустіть і мене!» [Р 2021]. – «I'm **Fleet-Feet the Rabbit**. May I join you?» [ММ 2021]; «Та я лисичка-сестричка. Пустіть і мене!» [Р 2021]. – «I'm **Smily-Wily the**

Fox. Won't you make room for me?» [ММ 2021]; «*Та я вовчик-братик. Пустімь і мене!*» [Р 2021]. – «*I'm Howly-Prowly the Wolf*» [ММ 2021]. *And I mean to get in!*»; «*Гу-гу-гу! Як вас багато! А я ведмідь-набрідь*» [Р 2021]. – «*Ho-ho-ho! I'm Grumbly-Rumbly the Bear*» [ММ 2021]; «*Я Мишка-шкряботушка. А ти хто?*» [Р 2021]. – «*I am Crunch-Munch the Mouse*» [ММ 2021]. *And who are you?»*; «*Жабка-скрекотушка. Пусти й мене!*» [Р 2021]. – «*I'm Hop-Stop the Frog. Let me in!*» [ММ 2021] – перекладач описує якості головних героїв казки. У тексті оригіналу автор описує якості головних героїв казки, у тексті перекладу ці якості перекладач також зберіг.

В українських казках просліджується часте вживання слів-демінутивів типу *царівна*. Ця лексична одиниця, зазвичай, перекладається за допомогою транслітерації: «*Ходить царівна по садку, гуляє*» [ЗВ 2021]. – «*And then, the tsarivna walked around the garden*» [IW 2021]; «*Царевичу, чи не дав би ти мені поїсти?*» – «*Will you give me something to eat, tsarevich?*» [IW 2021] – наведені лексеми перекладені за допомогою транслітерації.

Розглянем більш детально переклад казкових імен у контексті: «*Жили собі двоє мишенят –Круть та Верть і півник Голосисте Горлечко. Мишенята було тільки й знають, що танцюють та співають. А півник удосвіта встане, всіх піснею збудить та й до роботи береться*» [ПДМ 2021]. – «*There once lived two young mice, Hurry and Scurry by name, and a cock named Silver Throat. The two mice spent all their time dancing and singing, while the cock always got up before dawn, woke everyone with his song and set to work*» [МС 2021]. Демінутиви «Круть», «Верть» і «Голосисте Горлечко» перекладені за допомогою калькування, а «Hurry» та «Scurry» – за допомогою додавання суфікса -у. При їхньому перекладі розкрита внутрішня форма імені, його мотивування, бо в даному випадку імена зближуються із прізвиськами.

В даному випадку було вирішено скористатися способом транскрипції, оскільки відповідності з іменами з теоретичної частини виявлено не було. Група іменників, які можуть бути передані за допомогою суфікса або іншим

способом при перекладі – це іменники, які мають менше значення в тексті, ніж імена власні, або слова, що замінюють власні імена. Отже, ми переконались, що для будь-якого перекладача переклад власних імен є, з одного боку, цікавою, а, з іншого, важкою та відповідальною працею, адже недостатнє знання історії, культури, суспільного ладу, може стати причиною неадекватного перекладу, який буде сприйматись читачами не належним чином.

ВИСНОВКИ

Мова є основним засобом людського спілкування. Крім своєї головної, комунікативної функції, вона виконує також додаткову – емоційну, експресивну. Дослідивши науково публіцистичну літературу про способи словотворення в англійській та українській мовах, а також вивчивши матеріали з проблем перекладу іменників зі зменшувально-пестливими суфіксами, і потім зробивши аналіз дослідженого матеріалу були отримані певні висновки, стосовно іменників зі зменшувально-пестливими суфіксами в обох мовах.

Отже, українська мова є мовою синтетичною з безліччю способів словотвору. Один з яких, це утворення нових слів за допомогою суфікса. Суфікс в українській мові є одним з найбільш використовуваних в словотворенні елементів. Серед цих суфіксів існує окрема категорія суфіксів, яка виражає зменшувально-пестливі значення. Це суфікси суб'єктивної оцінки. Їх кількість також дуже велика, внаслідок чого кількість іменників, які можуть бути утворені за допомогою них також дуже велика.

Категорія демінутивності найбільш яскраво та чітко представлена в синтетичних мовах. У мові виявляється широкий спектр вираження категорії демінутивності на морфологічному рівні за допомогою різних зменшувально-пестливих суфіксів. Серед величезної різноманітності суфіксів існують особливі суфікси, які привносять у семантику вже існуючого слова значення ласки та зменшуваності. Крім основних частин мови стилістичну активність у процесі афіксації виявляють вигуки і частки. Категорія демінутивності може бути виражена не тільки всередині слова за допомогою афікса, але й поза ним (на рівні вільних або стійких словосполучень).

В англійській мові суфікс також є одним з основних словотвірних елементів, але так як англійська мова аналітична, то суфікс в англійській мові не такий продуктивний як в українській мові. Кількість суфіксів в англійській мові незрівнянно менша, ніж в українській.

В досліджуваних мовах існує спеціальна категорія слів, яка виражає зменшувально-пестливе значення. Але, через невелике число способів передачі суб'єктивної оцінки лексики, вживання демінутивів в англійській мові досить обмежена.

В ході практичної частини було проаналізовано переклад різноманітних уривків з англійських та українських казок. У казках часто зустрічаються зменшувально-пестливі слова. Їх переклад може здійснюватися наступними способами: додавання слова, запозичення суфіксів у власних і загальних назв, описовий переклад, транскрипція / транслітерація, використання нейтрального та словникового відповідника.

Англійська мова репрезентована невеликою кількістю суфіксів демінутивності, що характеризуються низькою продуктивністю (лише 4 демінутивні суфікси *-y / -ey / -ie / -ee* є продуктивними, інші обмежені у своєму лексичному обсязі лише кількома лексемами: *cookie, kitty, Frenchy, dearie* тощо) та меншим семантичним діапазоном відтінків. Для сучасної англійської мови не властива суфіксальна градуальна система: до твірної основи може приєднуватись не більше одного суфікса; виняток складають кілька пестливих утворень з відтінком другого ступеня: *nanny, tummy, daddy*. Зменшено-емоційні суфікси англійської мови не відображають навіть усіх можливостей вираження даного категорійного поняття. Власні назви при перекладі найчастіше передаються шляхом транслітерації (*Федько – Fedko*) та транскрипції (*Дмитро – Dmitriy, Юлечка – Yulechka*).

У більшості випадків переклад демінутивів відбувається шляхом використання нейтрального відповідника. Таким чином текст втрачає емоційну забарвленість і зменшувально-пестливе значення не зберігається: *хвилинка – a moment, деревинка – a tree, півник – a cock, човник – a boat, бережечок – a shore*.

Також зустрічаються приклади перекладу демінутивів шляхом використання словникового відповідника та ідіом: *хлоп'ята – lads, забавка – to amuse myself that way*.

В англійській мові аналітичний спосіб вираження значення зменшуваності є домінуючим, кількість демінутивних словосполучень значно перевищує кількість афіксально утворених одиниць. Зменшувально-пестливі слова в англійській мові можуть бути утвореними за допомогою лексем *little, tiny, small, dear*: *a little fox, a little hare, dear friend, a tiny hut, small pieces*.

Отже, експресивність в текстах англословних казок виступає як феномен мовної особистості її суб'єктивних інтенцій. Експресивність ідентифікується в тексті як засіб прагматики, що (в комплексі з іншими мовними засобами контексту) сприяє, з одного боку, прояву позицій самого автора, його інтерпретацій, емоцій і оцінок, а з другого боку – виявляючи мовну стратегію автора, стає одним із засобів мовного впливу на читача, особливо юного читача. Переклад експресивних конструкцій потребує особливої уваги та концентрації перекладача.

Таким чином, при перекладі україномовних казок треба виявляти експресивно марковані одиниці та враховувати їхні оригінальні лінгвістичні особливості, застосовуючи засоби перекладу для коректної передачі значення досліджуваних лексичних одиниць на англійську мову. Простежуються узуальні та перекладні тенденції на матеріалі паралельних українсько-англійських та англо-українських текстів; лексикалізація й граматикалізація прагматики узусних форм.

Ставлення людей до вживання демінутивів неоднозначне. Деякі «пестливі» форми викликають неприйняття, що межує з агресією; змушують не просто внутрішньо обурюватися, і навіть здійснювати деякі дії, а й давати відсіч. Інші ж відчують до подібних слів настільки сильні почуття, що додають суфікси де треба та не треба. Також слова з афіксами суб'єктивної оцінки є своєрідним фрагментом мовної картини світу. Правильно використовуючи цей пласт знань, ми стаємо ще ближче до культури народу та розуміння його характеру.

SUMMARY

Language is the main means of human communication. In addition to the communicative function, it also performs an additional one – emotional, expressive. Researching scientific literature on word formation methods in English and Ukrainian, as well as studying materials on the translation of nouns with diminutive suffixes, and then analyzing the research material, we have made a few conclusions regarding nouns with diminutive suffixes in both languages.

Thus, the Ukrainian language is a synthetic language with many ways of word formation. One of them is the formation of new words with a suffix. The suffix in Ukrainian is one of the most used elements in word formation. Among these suffixes, there is a separate category of suffixes, which express diminutive and affectionate meanings. These are suffixes of subjective evaluation. Their number is also very large, so the number of nouns is also very big.

The category of diminutives is most vividly and clearly represented in synthetic languages. The language reveals a wide range of expression of the category of diminutives at the morphological level with the help of various diminutives of suffixes. Among the huge variety of suffixes, there are special suffixes that bring the meaning of grace and diminutiveness to the semantics of an existing word.

In addition to the main parts of speech, stylistic activity in the process of affixation is manifested by exclamations and particles. The category of diminutives can be expressed not only inside the word with the help of the affix, but also outside it (at the level of free or stable phrases).

Also in English, the suffix is one of the main word-forming elements, but English is analytical, the suffix isn't productive as in Ukrainian. The number of English suffixes is incomparably less than in Ukrainian. In the studied languages, there is a special category of words, which express the diminutive meaning. Despite a small number of ways for conveying the subjective assessment of the vocabulary, the use of English diminutives is quite limited.

During the research, various excerpts from translated texts from English and Ukrainian fairy tales were analyzed. In fairy tales, diminutive and affectionate words are often found. They can be translated in the following ways: adding syllables, borrowing suffixes from proper and common names, descriptive translation, transcription / transliteration.

English is represented by a small number of diminutive suffixes characterized by low productivity (only 4 diminutive suffixes -y / -ey / -ie / -ee are productive, others are limited in their lexical volume: «*cookie, kitty, Frenchy, dearie*») and a smaller semantic shades range. Modern English doesn't have a suffixes gradual system: no more than one suffix can be added to the root; exceptions are a few affectionate formations with a shade of the second degree: «*nanny, mummy, daddy*». Reduced-emotional suffixes of the English don't reflect all the possibilities of expression of this categorical concept.

Proper names are most often transmitted in the translated text by transliteration (*Fedko*) and transcription (*Dmitriy, Yulechka*), transposition, secondary nomination and using of a neutral equivalent.

In most cases, the translation of diminutives occurs through the use of a neutral equivalent. Thus, the text loses its emotional color and the diminutive meaning is not preserved: *a moment, a tree, a cock, a boat, a shore*.

There are also examples of translation of diminutives by the use of a dictionary equivalent and idioms: *lads, to amuse myself that way*.

In English, the analytical way of expressing the value of diminutiveness is dominant, the number of diminutive phrases far exceeds the number of affixed units. Diminutive words in English can be formed with the tokens *little, tiny, small, dear*: *a little fox, and little hare, dear friend, a tiny hut, small pieces*.

Thus, expressiveness in the texts of Ukrainian fairy tales acts as a phenomenon of the linguistic personality of its subjective intentions. Expressiveness is identified in the text as a means of pragmatics, which (in combination with other linguistic means of context) promote the manifestation of the author's positions, his interpretations, emotions and evaluations, and revealing

the author's language strategy. Language impacts on the reader, especially the young reader. The translation of expressive constructions requires special attention and concentration of the translator.

Thus, when translating Ukrainian fairy tales, it is necessary to identify expressively marked units and take into account their original linguistic features, using translation tools to correctly convey the meaning of the studied lexical units in the Ukrainian. The translational and usage trends of those are established based on the parallel Ukrainian-English and English-Ukrainian texts; lexicalization and grammaticalization of pragmatics for usage-specific forms as well as the translatability of the means of linguistic empathy in Ukrainian into English are put forward.

People's attitude to the use of diminutives is ambiguous. Some «affectionate» forms cause rejection, bordering on aggression; make it difficult not only to resent internally, and even to take some action, but also to repel. Others have such strong feelings for such words that they add suffixes where necessary and unnecessary. Also, words with affixes of subjective evaluation are a kind of fragment of the linguistic picture of the world. By using this layer of knowledge correctly, we become even closer to the culture of the people and understanding of their character.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аверкова О. В. Перевод уменьшительно-ласкательных суффиксов с русского языка на английский. 2008. URL : <http://ucs-ustu.ru> (дата звернення: 11.09.2021).
2. Апресян Ю. Д. Лексическая семантика. Синонимические средства языка. 2-е изд., испр. и доп. М. : Школа «Языки рус. культуры», 1995. 472 с.
3. Арнольд И. В. Лексикология современного английского языка. М. : Иногиз, 1959. 352 с.
4. Арнольд И. В. Стилистика. Современный английский язык : учебник для вузов. 5-е изд., испр. и доп. М. : Наука, 2002. 384 с.
5. Беркешук И. С. Деминутивы та аугментаты – выражения украинского менталитета. Филологические студии // Науковий вісник Криворожского державного педагогического университета. 2016. Вып. 14. С. 20–26.
6. Білоусова Е. С. Особливості перекладу емоційно забарвлених слів з зменшувально-пестливими суфіксами на матеріалі англійських казок // Мови та літератури у полікультурному суспільстві : матеріали ІХ всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених та здобувачів вищої освіти (м. Маріуполь, 10 листопада 2021 р.). Маріуполь, 2021. С. 17–19.
7. Васева И. Отражение национального характера на языке болгар и русских. 2006. URL : <http://www.russian.slavica.org/article2238.html> (дата звернення: 11.09.2021).
8. Вежбицкая А. Сопоставление культур через посредство лексики и прагматики. М. : Языки славянской культуры, 2001. 272 с.
9. ВЖНТ – Види і жанри народної творчості : електронна версія. URL : <http://ukrclassic.com.ua/katalog/teoriya-literaturi/2748-vidi-i-zhanri-usnoji-tvorchosti> (дата звернення: 05.11.2021). Виноградов В. В. Русский язык

(Грамматическое учение о слове) : учеб. пособие для вузов. М. : Высш. шк., 1986. 640 с.

10. Виноградов В. В. Русский язык (Грамматическое учение о слове) : учеб. пособие для вузов. М. : Высш. шк., 1986. 640 с.

11. Галкина-Федорук Е. М. Об экспрессивности и эмоциональности на языке // Сборник статей по языкознанию. М. : Наука, 1958. С. 103–124.

12. Голуб И. Б. Стилистика русского языка : учеб. пособие. М. : Рольф, 1997. 448 с.

13. Гринберг Д. Квантитативный подход к морфологической типологии языков // Новое в лингвистике. Вып. III. М. : Изд-во иностранной литературы, 1963. С. 60–94.

14. Гумбольдт В. О сравнительном изучении языков применительно к различным эпохам их развития // Избранные труды по языкознанию. М. : Прогресс, 1984. С. 307–323.

15. Дутчак Н.М. Категорія демінутивності у сучасній лінгвістиці: словотвірно-семантичний аспект // Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2009. Вип. 4. С. 73–76.

16. Дюришин Д. Посредническая функция художественного перевода. М. : Прогресс, 1987. 238 с.

17. Ермолович Д. И. Имена собственные: теория и практика межъязыковой передачи. М. : Р. Валент, 2005. 416 с.

18. Журавльова Н. М. Емоційно-експресивне суфіксальне словотворення іменників у мові українських народних ліричних пісень // Дослідження з словотвору та лексикології. К. : Наука, 1985. С. 61–64.

19. Забужко О. 100 тисяч слів про любов, включаючи вигуки. Харків : Фоліо, 2008. С. 98–112.

20. Зорівчак Р. П. Перекладна література для дітей як чинник формування особистості // Український науковий збірник. Львів : Львівський національний університет імені Івана Франка, 2007. С. 50–59.

21. Іваніна Т. В. Про перекладність демінутивних власних назв // Вісник Житомирського державного університету. 2010. № 51. С. 44–47.
22. Карабан А. В. Узусні особливості перекладу українських дериватів англійською мовою // Мовні і концептуальні картини світу. 2016. Вип. 57. С. 175–181.
23. Кравцов Н. И., Лазутин С. Г. Русское устное народное творчество. М. : Высшая школа, 1977. 376 с.
24. Кравченко М. В. Закономірності семантики зменшено-емоційних іменників та їх функціональні особливості. Словотвірна структура слова. К. : Наукова думка, 1981. 200 с.
25. Лескина С.В., Слабко Ю.В. Представленность разноуровневых диминутивов в русском и английском языке // Вестник Южно-Уральского государственного университета. Сер. Лингвистика. Челябинск : 2015. № 1. С. 15–21.
26. Лотман Ю. М. Статьи по типологии культуры : материалы к курсу теории литературы. Тарту, 1973. Вып. 2. 95 с.
27. Лыткина О. И. Суффиксы и префиксы с модификационными словообразовательными значениями на английском и английском языках // Вестник ПСТГУ III: Филология. Вып. 1. 2005. С. 39–47.
28. Мешков О. Д. Словообразование современного английского языка // Лингвостилистические исследования научной речи. М. : Наука, 1976. С. 36–48.
29. Пешковский А. М. Лингвистика. Поэтика. Стилистика: Избр. труды : учеб. пособие / сост. и науч. ред. О. В. Никитин. М. : Высшая школа, 2007. 201 с.
30. Полюга Л. М. Морфемний словник. Львів : Світ, 1983. 357 с.
31. Пристай Г. В. Функціональні моделі творення демінутивів у англійській та українській мовах // Молодий вчений. 2017. № 4. С. 212–215.
32. Руда Н. В. Категорія демінутивності в українській мові (формально-семантичний аспект) // Вісник Київського національного

університету імені Тараса Шевченка. Літературознавство, мовознавство, фольклористика. 2013. Вип. 24. С. 41–44.

33. Руда Н. В. Репрезентація категорії демінутивності в українській мові // Компаративні дослідження слов'янських мов і літератур. Пам'яті академіка Леоніда Булаховського. 2013. Вип. 21. С. 92–98.

34. Руда Н. В. Категорія демінутивності в англійській мові (формально-семантичний аспект) // Мовні і концептуальні картини світу : зб. наукових праць / КНУ ім. Т. Шевченка. ВПЦ «Київський університет». 2014. Випуск 47, Ч. 2. С. 257–264.

35. Русек М. То, что в английском языке нет уменьшительных – это распространенный миф, основанный на книге Клауса П. Шнайдера «Уменьшительные в английском языке». 2005. URL : www.grin.com (дата звернення: 11.11.2021).

36. Сагач Г. М. Эмоциональные суффиксы имен существительных в современном украинском литературном языке : автореф. дисс. ... канд. филол. наук: 10.02.02 «Украинский язык». Київ, 1977. 28 с.

37. Самчук У. Марія. Хроніка одного життя. К. : Рад. Письменник. 1991. 190 с.

38. Ситенко О. О. Демінутивні іменникові похідні в українській та англійській мовах. 2011. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_2011_15_25 (дата звернення: 12.11.2021).

39. Ситенко О. О. Типологія міжрівневих засобів вираження категорії демінутивності в англійській та українській мовах // Лінгвістичні студії. Донецьк : ДонНУ, 2009. Вип. 19. С. 167–171.

40. Скалозуб Л. Г. Дериваційні особливості демінутивної лексики (на матеріалі творів Марка Вовчка та Остапа Вишні) // Актуальні проблеми філології та перекладознавства. 2012. Вип. 5. С. 157–164.

41. Статеева В. И. Деминутивизация в украинском языке : автореф. дисс. на соиск. науч. степ. канд. филол. наук: спец. 10.02.02 «Украинский язык». Ужгород, 1982. 19 с.

42. Теория перевода. URL :
http://www.langinfo.ru/index.php?sect_id=1091 (дата звернення: 21.10.2021).
43. Томижина Г. Я. Нивеляция уменьшительности в существительных, образованных при помощи суффиксов субъективной оценки // Тези доповідей та повідомлень міжвузівської наукової конференції з питань східнослов'янського іменного словотвору. К. : Наукова думка, 1974. 97 с.
44. Українка Л. Бояриня // Усі твори в одному томі. Ірпінь : ВТФ «Перун», 2008. С. 832–860.
45. Федоренко О. Д. Емоційно-оцінний потенціал деминутивів у публіцистиці (на матеріалі української періодици 1995-2004 років) : дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук: 10.01.08. Черкаси, 2006. 201 с.
46. Франко І. Украдене щастя // Зібрання творів : у 50-ти томах. Т. 24. К. : Наукова думка, 1979. С. 7–64.
47. Шелов С. Д. Термин. Терминологичность. Терминологические определения. Санкт-Петербург : Филологический факультет СПбГУ, 2003. 280 с.
48. Шлыкова Л. А. Диминутивы в современном русском языке // Современные проблемы гуманитарных и общественных наук. 2018. № 5. С. 270–274.
49. Чепурна М. І. Проблематика перекладу художніх творів // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2010. № 14 (201). С. 210–215.
50. Юрашко Л. В. Короткий огляд деяких класифікацій деминутивів за їх прагмалінгвістичним компонентом // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Філологічна. 2009. Вип. 11. С. 436–439.
51. Austen J. Pride and Prejudice. New York : Dover Publications, 1995. 272 p.

52. Bagasheva-Koleva M. S. On the Category of Diminutiveness in English, Russian and Bulgarian // International Scientific and Practical Conference «WORLD SCIENCE». 2016. № 4. P. 7–10.
53. Barbaresi M. L. The Pragmatics of the «Diminutive» -y/ie Suffix in English // J. & Neubarth. 1999. C. 315–326.
54. De Belder M. On an Inflectional and a Derivational Diminutive. 2009. URL : <http://www.marijkebelder.com/2minutives.pdf> (дата звернення: 15.10.2021).
55. Diminutive. URL : https://en.wikipedia.org/wiki/Diminutive#cite_note (дата звернення: 21.10.2021).
56. Dressler W. Morphopragmatics of Diminutives and Augmentatives: on the Priority of Pragmatics over Semantics // In Perspectives on Semantics, Pragmatics, and Discourse, István Kenesei and Robert M. Harnish (eds.). Amsterdam : John Benjamins, 2001. P. 43–58.
57. Gooch A. Diminutive, Augmentative, and Pejorative Suffixes in Modern Spanish. Oxford : Pergamon Press, 1967. 313 p.
58. Grandi N. Renewal and Innovation in the Emergence of Indo-European Evaluative Morphology. 2011. URL : <https://lexis.revues.org/403> (дата звернення: 17.09.2021).
59. Grierson L. The Minimal Relationship Between Simulation Fidelity and Transfer of Learning // Medical Education. № 46 (7). 2015. P. 636–647.
60. Jurafsky D. Universals in the Semantics of the Diminutive // Proceedings of the Nineteenth Annual Meeting of the Berkeley Linguistics Society: General Session and Parasession on Semantic Typology and Semantic Universals. 1993. P. 423–436.
61. Jurafsky D. Universal Tendencies in the Semantics of the Diminutive // Language. 1996. № 72. P. 533–578.
62. Khachikyan Sh. Diminutives as Intimacy Expressions in English and Armenian // Armenian Folia Anglistika. 2015. C. 78–83.

63. Lockyer D. Such a Tiny Little Thing: Diminutive Meanings in Alice In Wonderland as a Comparative Translation Study of English, Polish, Russian and Czech 2012. URL : <https://journals.uvic.ca/index.php/verges/article/view/10853/3898> (дата звернення: 05.11.2021).

64. Schneider K.P. Diminutives in English. Niemeyer, 2003. 215 p.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

65. АКЧ – Аліса в країні чудес : електронна версія. URL : <https://wysotsky.com/0011/1058-01.html> (дата звернення: 28.10.2021).

66. Багряний І. Тигролови. К. : Молодь. 1991. 264 с.

67. ВПВ – Вінні-Пух і Всі-Всі-Всі : електронна версія. URL : https://www.ae-lib.org.ua/texts/miln__winnie-the-pooh.html (дата звернення: 15.10.2021).

68. ДКГ – Диво кам'яної гори : електронна версія. URL : <https://xn--80aaaukc.xn--j1amh/dyvo-kamjanoi-gory.html> (дата звернення: 28.10.2021).

69. ЗВ – Залізний вовк : електронна версія. URL : https://xn--80aaaukc.xn--j1amh/zaliznij_vovk.html (дата звернення: 15.10.2021).

70. ІТ – Івасик-Телесик : електронна версія. URL : https://xn--80aaaukc.xn--j1amh/ivasik_telesik.html (дата звернення: 15.10.2021).

71. КК – Кирило Кожум'яка : електронна версія. URL : https://xn--80aaaukc.xn--j1amh/kirilo_kozhumjaka.html (дата звернення: 15.10.2021).

72. КП – Котик і півник : електронна версія. URL : <https://xn--80aaaukc.xn--j1amh/kotyk-i-pivnyk.html> (дата звернення: 26.10.2021)

73. ЛСВП – Лесичка-сестричка і вовк-панібрат : електронна версія. URL : https://xn--80aaaukc.xn--j1amh/lysyhka_sestrychka.html (дата звернення: 15.10.2021).

74. ЛЖ – Лисичка та журавель : електронна версія. URL : https://xn--80aaaukc.xn--j1amh/lisichka_ta_juravel.html (дата звернення: 15.10.2021).

75. ТМ – Три мисливці : електронна версія. URL : <https://xn--80aaukc.xn--j1amh/try-myslyvtsi.html> (дата звернення: 19.10.2021).
76. ПДМ – Півник та двоє мишенят : електронна версія. URL : https://xn--80aaukc.xn--j1amh/pivnik_ta_dvoe_mishenjat.html (дата звернення: 15.10.2021).
77. БПД – Про бідного Івана і Премудру Дуляну : електронна версія. URL : https://xn--80aaukc.xn--j1amh/pro_bidnogo_ivana.html (дата звернення: 15.10.2021).
78. БПЦ – Про бідного парубка і царівну : електронна версія. URL : <https://xn--80aaukc.xn--j1amh/pro-bidnogo-parubka-i-tsarivnu.html> (дата звернення: 15.10.2021).
79. Р – Рукавичка : електронна версія. URL : <https://xn--80aaukc.xn--j1amh/rukavichka.html> (дата звернення: 15.10.2021).
80. СБ – Солом'яний бичок : електронна версія. URL : https://xn--80aaukc.xn--j1amh/solomjanij_bichok.html (дата звернення: 15.10.2021).
81. ЦБ – Цап та баран : електронна версія. URL : <https://xn--80aaukc.xn--j1amh/tsap-ta-baran.html> (дата звернення: 26.10.2021).
82. ЧГ – Чарівне горнятко : електронна версія. URL : https://xn--80aaukc.xn--j1amh/charivne_gornjatko.html (дата звернення: 15.10.2021).
83. ЯР – Яйце-райце : електронна версія. URL : <https://xn--80aaukc.xn--j1amh/jajtse-rajtse.html> (дата звернення: 15.10.2021).
84. IDW – Ivanko and Duliana the Wise : електронна версія. URL : <http://freebooksforkids.net/ivanko-and-duliana-the-wise.html> (дата звернення: 15.10.2021).
85. КТ – Kirilo the Tanner : електронна версія. URL : <http://freebooksforkids.net/kirilo-the-tanner.html> (дата звернення: 15.10.2021).
86. Milne A. A. Winnie-the-Pooh. Kiev : Egmont, 2016. 160 p.
87. СС – The Cat and the Cock : електронна версія. URL : <http://freebooksforkids.net/cat-and-cock.html> (дата звернення: 26.10.2021).

88. IW – The Iron Wolf : електронна версія. URL : http://freebooksforkids.net/iron_wolf.html (дата звернення: 15.10.2021).
89. FW – The Fox And The Wolf : електронна версія. URL : <http://freebooksforkids.net/fox-and-wolf.html> (дата звернення: 15.10.2021).
90. GR – The Goat and the Ram : електронна версія. URL : <http://freebooksforkids.net/goat-and-ram.html> (дата звернення: 15.10.2021).
91. LSB – The Little Straw Bull : електронна версія. URL : <http://freebooksforkids.net/little-straw-bull.html> (дата звернення: 15.10.2021).
92. ME – The Magic Egg : електронна версія. URL : <http://freebooksforkids.net/magic-egg.html> (дата звернення: 15.10.2021).
93. MM – The Magic Mitten : електронна версія. URL : <https://xn--80aaukc.xn--j1amh/rukavichka.html> (дата звернення: 17.10.2021).
94. MP – The Magic Pot : електронна версія. URL : <http://freebooksforkids.net/magic-pot.html> (дата звернення: 15.10.2021).
95. MC – The Mice and the Cock : електронна версія. URL : <http://freebooksforkids.net/mice-and-cock.html> (дата звернення: 15.10.2021).
96. MSM – The Miracle of the Stone Mountain : електронна версія. URL : <http://freebooksforkids.net/miracle-of-the-stone-mountain.html> (дата звернення: 15.10.2021).
97. PYP – The Poor Youth and the Princess : електронна версія. URL : <http://freebooksforkids.net/poor-youth-and-the-princess.htm> (дата звернення: 17.10.2021).
98. VC – The Vixen and the Crane : електронна версія. URL : <http://freebooksforkids.net/vixen-and-crane.html> (дата звернення: 15.10.2021).
99. TJH – Three Jolly Hunters : електронна версія. URL : <http://freebooksforkids.net/three-jolly-hunters.html> (дата звернення: 15.10.2021).
100. TLS – Telesik-Little Stick : електронна версія. URL : https://xn--80aaukc.xn--j1amh/ivasik_telesik.html (дата звернення: 15.10.2021).

ДОДАТКИ

Додаток А

Глосарій демінутивів з перекладом на матеріалі дослідження

Іменники

Краєчок	an edge
Лужок	green grass
Хвилинка	a moment
хвилиночка	a minute
місток	a bridge
кущики	the bushes
хлоп'ята	lads
чортиська	a devilish creature
синочок	a little son
яблуньки	apple trees
садки	orchard trees
серденько	my dear
півник	a cock
деревинка	a tree
колисочка	a little cradle
казочка	a little tale
віконце	a small window
зернятко	a little grain
забавка	to amuse myself that way
ніжки	feet
ручки	hands
човник	a boat
бережечок	a shore

в'язочка	a roll
хижка	a tiny hut
хлібинка	crust of bread
пиріжечок	a pie
нивка	soil
панок	gentleman
поясок	a belt
бабусенька	granny dear
хатка	a hut
лапка	a leg
мачок	poppy seed
сміттячко	chaff
саночки	a sledge
кісточка	a bone
шапочка	a cap
мишка	a mouse
садок	a garden
паличка	a stick
журавлик	crane
лебедик	dear friend
картопелька	potatoes
глечичок	a crock
шийка	a neck
голубок	a pigeon
крильце	a wing
борошенце	flour
бичок	a little bull
рукавичка	a mitten

зайчик	a little hare
білочка	a little squirrel
їжачок	little hedgehog
лисичка	a little fox
собачка	a dog
котик	a cat
рибка	a fish
веселечко	an oar
річка	the water
коник	a horse
ключик	a key
колисонька	a cradle
яйце-райце	magic-egg
дідок	little old man
татусю	father
царівна	tsarivna

Прикметники

дурненький	foolish
м'якенька	soft
новенькі	alive and new
старенький	little old man
тепленька	fluffy
славнюсінькі	cute
манюпусінькі	tiny

Прислівники

швиденько	quick
стихенька	quietly
дрібненько	small pieces

Дієслова

вйлизькала	licked away
беркуцьнувся	whirled
їстки	to eat
спатки	sleep-time

Власні імена

Премудра Дуляна	Duliana the Wise
Ворон Воронович	Raven Crow
Василинка	Vasylinka
Федько	Fedko
Вовк-панібрат	The wolf
Колобок	Kolobok
Ольдеквіт	Oldekwyth
Царевич	tsarevich
Круть	Hurry
Верть	Scurry
Голосисте Горлечко	Silver Throat
Мишка-шкряботушка	Crunch-Munch the Mouse
Жабка-скрекотушка	Hop-Stop the Frog
Зайчик-побігайчик	Fleet-Feet the Rabbit
Лисичка-сестричка	Smily-Wily the Fox
Вовчик-братик	Howly-Prowly the Wolf

Ведмідь-набрідь	Grumbly-Rumbly the Bear
Чудо-юдо	Chudo-Yudo
Вовчик-братик	Palsy-Wolfie
Лисичка-сестричка	Foxy-Loxy
Бичок-третячок	Bully-calf
Телесик	Little Stick

Додаток Б
Тези доповіді

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ У ПОЛІКУЛЬТУРНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

**МАТЕРІАЛИ ІХ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ МОЛОДИХ ВЧЕНИХ ТА ЗДОБУВАЧІВ
ВИЩОЇ ОСВІТИ**

10 листопада 2021 року

МАРІУПОЛЬ – 2021

УДК 81'1(066)
ББК 80

Мови та літератури у полікультурному суспільстві: Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених та здобувачів вищої освіти (10 листопада 2021 р.) / за заг. ред. к.філол.н., доцента Федорової Ю.Г. – Маріуполь : МДУ, 2021. – 140 с.

Склад оргкомітету:

Голова оргкомітету – Г. В. Трифонова, декан факультету іноземних мов, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент;

Заступник голови оргкомітету – Ю. Г. Федорова, завідувач кафедри англійської філології, кандидат філологічних наук, доцент;

Члени оргкомітету – Н. А. Городнюк, доктор філологічних наук, професор кафедри англійської філології; Ю. С. Золотко, старший викладач кафедри англійської філології; М. Г. Стюпін, старший викладач кафедри англійської філології; В. В. Чебурахіна, асистент кафедри англійської філології.

Рекомендовано Вченою Радою факультету іноземних мов МДУ до поширення мережею Інтернет, протокол № 2 від 17.11.2021 р.

Збірка містить тези доповідей учасників ІХ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції молодих вчених та здобувачів вищої освіти «Мови та літератури у полікультурному суспільстві» (10 листопада 2021 р.), присвяченої сучасним проблемам і перспективам досліджень у галузях мовознавства, перекладознавства, літературознавства, лінгводидактики та методики викладання іноземних мов. Доповіді у збірнику згруповані по секціях, відповідно до основних напрямків конференції: актуальні проблеми загального, типологічного і порівняльно-історичного мовознавства; актуальні проблеми сучасного перекладознавства; актуальні проблеми навчання іноземної комунікації; теорія та історія української і світової літератури; лінгвокультурологічні та соціокультурні аспекти філології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам, магістрантам, які досліджують проблеми філології.

УДК 81'1(066)
ББК 80

За зміст статей і правильність цитування відповідальність несе автор.

© Маріупольський державний університет 2021

© Факультет іноземних мов 2021

© Автори статей 2021

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЗАГАЛЬНОГО ТИПОЛОГІЧНОГО І ПОРІВНЯЛЬНО ІСТОРИЧНОГО МОВОЗНАВСТВА

<i>Боєва В.С.</i>	ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ: ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА	7
<i>Гулькова Ю. О.</i>	ОНОМАСТИКА ЯК НАУКА ПРО ВЛАСНІ ІМЕНА	9
<i>Дуженко Г.А.</i>	СТАНОВЛЕННЯ ОНОМАСТИКИ ЯК НАУКИ	10
<i>Колмакова Ю.С.</i>	МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОНЦЕПТІВ	14

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

<i>Білоусова Е. С.</i>	ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЕМОЦІЙНО ЗАБАРВЛЕНИХ СЛІВ З ЗМЕНШУВАЛЬНО-ПЕСТЛИВИМИ СУФІКСАМИ НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКИХ КАЗОК	17
<i>Грачова А.В., Ткаченко К.В.</i>	ЛОКАЛІЗАЦІЯ КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР: ФУНКЦІЙНІ ВЛАСТИВОСТІ ПРОЦЕСУ ТА ЙОГО ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ІЗ ПЕРЕКЛАДОМ	19
<i>Коваль В. О.</i>	КАТЕГОРІЇ ТЕКСТОВОЇ ІМПЛІЦИТНОСТІ ТА ЕКСПЛІЦИТНОСТІ КРИЗЬ ПРИЗМУ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧОГО АНАЛІЗУ	21
<i>Мельник Д. О.</i>	THE ROLE OF LEXICAL SEMANTIC TRANSFORMATIONS IN FILM TITLES TRANSLATION	22
<i>Процишин Т. Ю.</i>	АНГЛОМОВНИЙ ДИСКУРС В ПРОЦЕСІ ЛОКАЛІЗАЦІЇ МОВИ ПРОГРАМНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ВЕБ-ЗАСТОСУНКІВ	26

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

<i>Акопян К. А.</i>	КОМУНІКАТИВНИЙ ПІДХІД ПРИ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	30
<i>Баркова В.В.</i>	АНАЛІЗ МОЖЛИВОСТЕЙ ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ НІМЕЦЬКОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ	32
<i>Виноградова В.В.</i>	РІЗНОВИДИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ	34
<i>Галич В. С.</i>	HOW TO TEACH ENGLISH TO YOUNG LEARNERS	36

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

Еліна БІЛОУСОВА

Запоріжжя

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЕМОЦІЙНО ЗАБАРВЛЕНИХ СЛІВ З ЗМЕНШУВАЛЬНО-ПЕСТЛИВИМИ СУФІКСАМИ НА МАТЕРІАЛІ АНГЛІЙСЬКИХ КАЗОК

Безперечно, дитячі літературні твори відрізняються від творів для дорослих. Дитяча література дуже емоційна, спрямована на формування позитивного уявлення про світ у дітей. У зв'язку з цим мова дитячої літератури має свої особливості, наприклад, використання зменшувально-пестливої лексики.

Емоційно забарвлена лексика – це слова, які допомагають передати наше ставлення до того чи іншого предмету або проблеми. Слова цієї лексичної категорії включають в своє значення оцінний компонент, який може бути як позитивним, так і негативним. У художньому мовленні емоційно забарвлені слова допомагають автору створити яскраві образи, сфокусувати увагу на важливих деталях або просто передати своє ставлення до героя. Їх переклад може здійснюватися наступними способами:

1. Використання запозичених суфіксів у власних і загальних іменах (старофранцузькі -el, -in, -on, -ot; середньоанглійські суфікси -ock, -kin, а пізніше -ie, -y), наприклад: Hamel, Hamelin, Hamelet (Ham <Hamond).

2. Описовий переклад. Описовий переклад заснований на тому, що в будь-якій мові існують слова, що позначають за своїм лексичним значенням емоційне ставлення оратора до тих чи інших предметів або явищ – позитивне або негативне.

3. Транскрипція / транслітерація.

4. Використання власне англійські зменшувально-пестливих суфіксів. В англійській мові є свої чисто морфологічні засоби вираження суб'єктивно-кваліфікативної оцінки – зменшувальні і зменшувально-пестливі суфікси -let, -ule, -ette, -kin, -ock, -ling, -y (-ie, -ee). Слова з такими суфіксами є:

- стилістично нейтральними, які приєднуються до основ іменників і передають значення малого розміру: -let (islet - острівце, booklet - буклет, проспект), -kin (lambkin - ягня, boykin - хлопчисько), -ule (spherule - маленьке сферичне тіло, animacule - звір, звіря), -ette (kitchenette - кухонька, balconette - балкончик), -ock (hillock - горбок, paddock - лужок, bullock - молодий віл).

- стилістично забарвленими, які володіють позитивною або негативною конотацією: -ling утворює іменники з емоційно позитивним відтінком зменшувальності (catling - кошеня, manling - чоловічок, firstling - первісток).

Хоча може також передавати негативну конотацію неповаги, зневаги (weakling - слабак). Словами з суфіксом -let теж можна надати презирливо-зневажливий відтінок (kinglet - царьок, princelet - князьок).

5. Зменшувально-пестливий суфікс може втрачати своє емоційне забарвлення. Цей метод, коли перекладач нехтує деякими відтінками або навіть сенсами; найбільш часто використовується при перекладі, наприклад: *А як раз коли ми приїхали, жеребець тільки що розніс на друзки стійло, ледь не вбив маминого улюбленого коня Сунічку. – Just before we go to home that new stallion Magotin Kentucky last month was brought in, and he'd about kicked the stable down and half-killed Strawberry, Ma'sold stallion* [2, с. 215].

6. Використання маркованих слів. Дуже часто вживається в розмовній мові, наприклад: *Так адже війна, дуренька. – The war, goose* [2, с. 215].

Розглянемо декілька прикладів перекладу іменників зі зменшувально-пестливими суфіксами на основі англійських казок. Перша казка – це «Winnie-The-Pooh and All, All, All» Алана Мілна. У цій казці ми можемо побачити багато разів слово «Piglet» із суфіксом -let, яке перекладається як «П'яточок»:

I had written as far as this when Piglet looked up and said in his squeaky voice, «What about Me?» [5, с. 14]. – *Я дописав до цього місця, коли П'яточок підняв очі і сказав своїм писклявим голосом: «А я?»* [1, с. 21].

Well, it just happened that Christopher Robin had been to a party the day before at the house of his friend Piglet, and they had balloons at the party [5, с. 25]. – *А трапилося так, що саме напередодні Крістофер Робін був на вечірці у свого друга П'ятчка і там усім гостям роздавали повітряні кульки* [1, с. 34].

У казці «The lambkin and the little fish», яка була написана Вільгельмом та Якобом Гріммами можна побачити зменшувально-пестливе слово «lambkin»:

Then the fish swam here and there about the pond and was very sad, and the lambkin walked up and down the meadow, and was miserable, and could not eat or touch one blade of grass [4, с. 2]. – *І ось стала рибка плавати в ставку, і було їй сумно, а ягнятко ходило по лузі і теж засмутилося, нічого не їло, навіть до стебельків не торкалося* [3].

Отже, експресивність в текстах англійських казок виступає як феномен мовної особистості її суб'єктивних інтенцій. Таким чином, перекладач англійських казок повинен виявляти експресивно марковані одиниці в тексті казок та враховувати їхні оригінальні лінгвістичні особливості при застосуванні тих чи тих засобів перекладу для коректної передачі значення досліджуваних лексичних одиниць на українську мову.

Література

1. Мілн А.А. Вінні-Пух і Всі-Всі-Всі. Переклад з англ. В.Панченка. К. : Махаон-Україна, 2004. 224 с.
2. Чепурна М. І. Проблематика перекладу художніх творів // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. 2010. № 14 (201). С. 210-215.
3. Ягня і рибка [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://rozvyvajko.com.ua/kazky/braty-hrimm/yahnya-i-rybka/>
4. Brothers Grimm. The Lambkin and the Little Fish. Kiev: Egmont, 2020.
5. Milne A. A. Winnie-the-Pooh. Kiev: Egmont, 2016. 160 p.